

Høringsnotat om endringer i representasjonsregelverket m.v.

Innholdsfortegnelse

1. Innledning
  - 1.1. Bakgrunn
  - 1.2. Forslag til endringer
2. Utvidelse av representasjonsforskriftens virkeområde
  - 2.1. Historikk og bakgrunn for at enkelte næringer ikke er omfattet av representasjonsforskriftens virkeområde
    - 2.1.1. Innføringen av ansatterepresentasjon i de styrende organene i aksjeselskaper
    - 2.1.2. Utvidelse av virkeområdet til å omfatte de fleste næringer
  - 2.2. Gjeldende ordninger for næringene som ikke er omfattet av representasjonsforskriftens virksområde
    - 2.2.1. Selskaper som driver forlegging av aviser (avisnæringen) og selskaper som driver formidling av nyheter og annet stoff til presse, kringkasting mv. (nyhetsbyråer)
    - 2.2.2. Selskaper som driver utenriks sjøfart
    - 2.2.3. Selskaper som driver bore- og entreprenørfartøynæring
    - 2.2.4. Selskaper som driver bank- og finansieringsvirksomhet
    - 2.2.5. Selskaper som driver forsikringsvirksomhet
  - 2.3. Departementets vurdering og forslag
    - 2.3.1. Avgrensning mot næringer som er omfattet av annen lovgivning
    - 2.3.2. De øvrige unntatte næringene
    - 2.3.3. Særlige forhold knyttet til stemmerett for ansatterepresentantene i avisnæringen og nyhetsbyråene
    - 2.3.4. Representasjonsgrad i henhold til avtalefestede ordninger
3. Adgang til å inngå avtale om innføring av konsernordning
  - 3.1. Gjeldende rett
  - 3.2. Departementets vurdering og forslag
    - 3.2.1. Avtalens parter og innhold
    - 3.2.2. Begrensninger i avtaleadgangen
  - 3.3. Videreføring av Bedriftsdemokratinemndas kompetanse
4. Endring av kravet til representasjonsgrad for lokale fagforeninger
  - 4.1. Gjeldende rett
  - 4.2. Departementets vurdering og forslag
5. Forslag til endringer og presiseringer i representasjonsforskriften
  - 5.1. Representasjonsforskriften § 2 – definisjoner
    - 5.1.1. Bokstav a) ansatt
    - 5.1.2. Unntak fra definisjonen "ansatt"
  - 5.2. Representasjonsforskriften § 5 – søknader til Bedriftsdemokratinemnda om unntak av særlige grunner

- 5.2.1. Representasjonsforskriften § 5 tredje ledd – opplisting av hva det kan legges vekt på i nemndas vurdering
- 5.2.2. Representasjonsforskriften § 5 femte og sjette ledd – søknad til Bedriftsdemokratinemnda
- 5.2.3. Representasjonsforskriften § 5 tolvte ledd – tidspunkt for søknad om opphevelse av unntaksordning
- 5.3. Representasjonsforskriften § 8 – de ansattes krav om styrerepresentasjon
- 5.4. Representasjonsforskriften §§ 9 og 24 – alminnelige regler om valget
- 5.5. Representasjonsforskriften § 14 og 29 – forholdstallsvalg
  - 5.5.1. Representasjonsforskriften §§ 14 og 29 fjerde ledd
  - 5.5.2. Representasjonsforskriften §§ 14 og 29 trettende ledd
- 5.6. Representasjonsforskriften §§ 18 og 33 – vararepresentanter
- 5.7. Endring i styrerepresentasjonen
- 6. Sammenslåing av forskrifter
  - 6.1. Bakgrunn
  - 6.2. Departementets forslag og vurdering
- 7. Bedriftsdemokratinemnda
  - 7.1. Gjeldende ordning for Bedriftsdemokratinemnda
  - 7.2. Bedriftsdemokratinemndas størrelse og sammensetning
    - 7.2.1. Bedriftsdemokratinemndas størrelse – departementets vurdering og forslag
    - 7.2.2. Bedriftsdemokratinemndas sammensetning – departementets vurdering og forslag
  - 7.3. Krav til Bedriftsdemokratinemndas leder og uavhengig medlem
    - 7.3.1. Gjeldende rett
    - 7.3.2. Departementets vurdering og forslag
- 8. Merknader til de enkelte bestemmelser
  - 8.1. Merknader til bestemmelsene i representasjonsforskriften
  - 8.2. Merknader til aksje- og allmennaksjelovens bestemmelser
- 9. Økonomiske og administrative konsekvenser
- 10. Forslag til forskrift
- 11. Forslag til endringer i aksje- og allmennaksjeloven
  - 11.1. Forslag til endringer i aksjeloven
  - 11.2. Forslag til endringer i allmennaksjeloven

1. Innledning

1.1. Bakgrunn

Reglene om arbeidstakernes rett til representasjon i de styrende organene utgjør en sentral del av bedriftsdemokratiet. Arbeidstakernes rett til representasjon er regulert i blant annet aksje- og allmennaksjeloven, samt forskrift om de ansattes rett til representasjon i aksjeselskapers og allmennaksjeselskapers styre og bedriftsforsamling (representasjonsforskriften). Dette regelverket har virket en lang periode uten at det har vært foretatt en helhetlig gjennomgang, og departementet har derfor funnet tiden inne for å gå i gjennom representasjonsregelverket. Videre har departementet, blant annet gjennom sin sekretariatsfunksjon for Bedriftsdemokratineemnda, sett at det er grunn til å vurdere om konsernordninger, som i dag krever en godkjenning av Bedriftsdemokratineemnda, isteden bør kunne avtales mellom partene.

På denne bakgrunn har departementet gjennomgått representasjonsregelverket med sikte på å forenkle og oppdatere dette i tråd med den generelle samfunnsutviklingen og Bedriftsdemokratineemndas praksis. Departementet har også foretatt en gjennomgang av Bedriftsdemokratineemndas funksjon, størrelse og sammensetning.

Som et ledd i revisjonsarbeidet ble partene i arbeidslivet invitert til å delta i en referansegruppe som ble forelagt forslag til endringer m.v. for innspill og diskusjon. Det er avholdt to møter i referansegruppen, i desember 2008 og mai 2009.

Følgende organisasjoner har vært representert i referansegruppen:

Landsorganisasjonen i Norge

Unio

Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund

Akademikerne

Næringslivets Hovedorganisasjon

KS Bedrift

HSH

Spekter

Finansnæringsens Arbeidsgiverforening

Norges Rederiforbund

I tillegg har Nærings- og handelsdepartementet og Justis- og politidepartementet vært representert i referansegruppen.

1.2. Forslag til endringer

Forslagene til endringer i representasjonsforskriften er først og fremst av språklig og strukturell art, i tillegg til at det er foretatt enkelte presiseringer av gjeldende rett. Det er også foreslått materielle endringer i enkelte av representasjonsforskriftens bestemmelser, blant annet foreslås det å åpne for at det kan velges personlige varamedlemmer ved forholdstallsvalg og at kravet til hvor mange arbeidstakere en lokal fagforening må representere endres fra to tredjedeler til et flertall. Departementet

foreslår videre at de næringene som i dag er unntatt fra representasjonsforskriftens virkeområde, og som ikke er omfattet av annet regelverk, blir innlemmet i forskriften. Dette gjelder avisnæringen, nyhetsbyråer, bore- og entreprenørfartøyer og utenriks sjøfart. Det foreslås dessuten at representasjonsregelverket endres slik at det åpnes for at virksomheten og arbeidstakerne kan inngå avtale om innføring av konsernordning, uten at det er nødvendig med en godkjenning av Bedriftsdemokratinemnda.

Departementet foreslår også å redusere størrelsen på Bedriftsdemokratinemnda fra syv til tre medlemmer.

Forslagene til endringer vil gi et tydeligere regelverk som vil gjøre det lettere tilgjengelig for brukerne. I tillegg vil enkelte av endringsforslagene føre til færre søknader til Bedriftsdemokratinemnda, noe som vil innebære en administrativ og økonomisk besparelse både for virksomhetene og det offentlige.

2. Utvidelse av representasjonsforskriftens virkeområde

Selskaper innen enkelte typer næringer er ikke omfattet av representasjonsforskriftens virkeområde, jf. representasjonsforskriften § 3, noe som innebærer at arbeidstakerne ikke har rett til representasjon i de styrende organene i henhold til aksje- og allmennaksjelovens regler. Næringene som er unntatt er selskaper som driver forlegging av aviser, formidling av nyheter og annet stoff til presse, kringkasting mv (nyhetsbyråer), utenriks sjøfart, bore- og entreprenørfartøynæring, driver bank- og finansieringsvirksomhet og forsikringsvirksomhet. Etter departementets syn bør det vurderes om også de unntatte næringene bør innlemmes i representasjonsforskriften.

Det må i den forbindelse sees hen til hva som var begrunnelsene for at disse næringene ikke ble innlemmet i representasjonsforskriftens virkeområde, og om disse fremdeles gjør seg gjeldende. I det følgende redegjøres det derfor for bakgrunnen for at enkelte næringer er unntatt fra virkeområdet, samt hvilke representasjonsordninger som gjelder.

2.1. Historikk og bakgrunn for at enkelte næringer ikke er omfattet av representasjonsforskriftens virkeområde

2.1.1 Innføringen av ansattrepresentasjon i de styrende organene i aksjeselskaper

I 1972 ble aksjeloven endret slik at det ble innført en rett for arbeidstakerne til å være representert i selskapets styrende organer. Retten til representasjon var til å begynne med begrenset til å gjelde for arbeidstakerne innen industri og bergverk (produksjonsbedriftene). Det var spesielt med henblikk på disse næringene at det var foretatt utredninger om arbeidstakerrepresentasjon, og hvor det over lengre tid hadde vært drøftinger om arbeidstakernes representasjon. Det syntes derfor å ligge best til rette for å innføre denne reformen i de tradisjonelle industrielle foretakene.

I forarbeidene til lovendringene (Ot.prp. nr. 7 (1971-72)) ble det imidlertid uttalt at spørsmålet om økt innflytelse for arbeidstakerne var et generelt spørsmål som det ikke var grunn til å begrense kun til bedrifter i industri og bergverk som var organisert som aksjeselskaper. Departementet uttalte videre at de prinsipielle retningslinjene som ble fastlagt for private aksjeselskaper i industri og bergverk også måtte kunne gjennomføres for annen næringsvirksomhet, så langt ikke helt spesielle forhold var til hinder for det. Videre ble det vist til at proposisjonens forslag til endringer var generelt utformet slik at de i prinsippet ville kunne gjelde for alle typer aksjeselskaper. I lovforslaget ble det fastsatt en hjemmel for Kongen til å gjøre unntak fra lovens bestemmelser og til å gi utfyllende forskrifter. Det ble i den forbindelse fastsatt en forskrift ved kongelig resolusjon 24. november 1972, hvor reglene om arbeidstakerrepresentasjon i de styrende organene ble begrenset til å gjelde for aksjeselskaper i næringene industri og bergverk.

Aksjeselskaper som drev forelegging av aviser ble unntatt fra representasjonsreglene, selv om de i utgangspunktet ble regnet som industrivirksomhet. Unntaket for avisnæringen ble gjort på grunnlag av drøftinger som departementet hadde hatt med pressens organisasjoner og hovedorganisasjonene. I resolusjonen (av 24. november 1974) ble det vist til at man på den ene siden skulle sikre den redaksjonelle friheten, og på den annen side gi arbeidstakerne medbestemmelsesrett. Norsk Presseforbund anmodet om at næringen fikk en utsettelse med å gjennomføre bestemmelser om arbeidstakernes medbestemmelsesrett. Forutsetningen for at denne næringen ble midlertidig unntatt, var at det skulle føres forhandlinger om gjennomføring av arbeidstakernes representasjon. Det ble også forutsatt at det skulle innføres bestemmelser om arbeidstakerrepresentasjon fra 1. januar 1974.

Videre fulgte det av den ovennevnte forskriften at følgende næringer var unntatt fra aksjelovens regler om ansattes rett til representasjon; jordbruk, skogbruk, fiske og fangst, kraft- og vannforsyning, bygge- og anleggsvirksomhet, varehandel, hotell- og restaurantvirksomhet, transport (både innenriks og utenriks sjøfart), lagring, post- og telekommunikasjon, bank- og finansieringsvirksomhet, forsikringsvirksomhet, eiendomsdrift og forretningsmessig tjenesteyting, samt offentlig, sosial og privat tjenesteyting.

Ved kongelig resolusjon 13. november 1973 ble aksjelovens bestemmelser om arbeidstakerrepresentasjon gjort gjeldende for bygg- og anleggsvirksomhet. Ved kongelig resolusjon 18. oktober 1974 ble forskriftens virkeområde utvidet til også å omfatte selskaper som drev handelsvirksomhet, transportvirksomhet, med unntak for utenriks sjøfart, og selskaper som drev hotell- og restaurantvirksomhet.

2.1.2 Utvidelse av virkeområdet til å omfatte de fleste næringer

Det ble foretatt en ytterligere utvidelse av forskriftens virkeområde ved kongelig resolusjon 14. november 1975, slik at aksjelovens bestemmelser om arbeidstakerrepresentasjon ble gjort gjeldende for alle næringer som inntil da ikke hadde vært omfattet av disse reglene. Dette gjaldt *likevel* ikke for avisnæringen og

nyhetsbyråene, bank- og finansieringsvirksomhet, forsikringsvirksomhet og utenriks sjøfart som fortsatt ikke ble, og fremdeles ikke er, omfattet av forskriften.

For aksjeselskaper som drev forlegging av aviser (avisnæringen) ble det ved kongelig resolusjon 22. mars 1974 gitt utsettelse til 1. januar 1976 med å gjennomføre aksjelovens bestemmelser om ansatterepresentasjon. Samtidig godkjente regjeringen en særordning som var etablert etter avtale mellom organisasjonene, og det ble forutsatt at partene skulle forelegge erfaringene med ordningen for departementet (før 1. januar 1976). I forbindelse med utvidelsen, jf. kongelig resolusjon 14. november 1975, gikk departementet inn for at den avtalebaserte ordningen som gjaldt skulle forlenges, slik at avisnæringen fortsatt skulle være unntatt fra virkeområdet. Departementet pekte videre på at nyhetsbyråer var omfattet av avtalen, og at også disse burde unntas fra aksjelovens regler om ansatterepresentasjon.

For utenriks sjøfart ble det vist til at det knyttet seg særlige problemer til gjennomføringen av representasjonsordninger for arbeidstakerne. Det ble i den forbindelse vist til at arbeidsplassene i denne næringsgruppen var geografisk spredt, og at den enkelte arbeidstaker ofte hadde et relativt kortvarig ansettelsesforhold i det enkelte selskap. Det ble imidlertid uttalt at målet likevel måtte være at det skulle innføres arbeidstakerrepresentasjon i de styrende organene også for denne næringsgruppen. Spørsmålet om gjennomføringen av en representasjonsordning ville derfor bli tatt opp med de berørte organisasjonene. De berørte parter anførte i forbindelse med disse drøftelsene at det på grunn av de særlige forhold innen utenriks sjøfart var behov for en særskilt utredning om arbeidstakernes medbestemmelsesrett i denne næringen. Som følge av dette ble det i 1976 nedsatt et utvalg, Ølberg-utvalget, som skulle vurdere medbestemmelsesordningene for arbeidstakerne i utenriks sjøfartsnæring. Utvalget konkluderte med at representasjonsordningene for arbeidstakerne burde omfatte alle rederibedrifter av en viss størrelse, og at denne ordningen burde være den samme uansett på hvilken måte de var organisert, og uavhengig av selskapsform. Ut i fra praktiske grunner og de spesielle forholdene som gjorde seg gjeldende i næringen, blant annet med hensyn til beslutningsprosessene for spørsmål av interesse for arbeidstakerne, la utvalget til grunn at arbeidstakernes medbestemmelse i ledelsen av et rederi burde utøves i ett organ. Det ble derfor foreslått et nytt organ, et rederistyre, hvor arbeidstakerne skulle være representert. For en nærmere redegjørelse for rederistyret vises det til punkt 2.2.2. Ordningen ble foreslått formalisert gjennom en avtale mellom partene i næringen, og Ølberg-utvalget utarbeidet et forslag til avtale som regulerte arbeidstakernes rett til representasjon.

De samme hensynene som begrunnet unntaket for utenriks sjøfart gjorde seg også gjeldende for bore- og entreprenørfartøynæringen. Også for denne næringen ble arbeidstakernes rett til representasjon regulert gjennom en avtale.

Når det gjaldt forsikrings-, bank- og finansieringsvirksomhet, skulle arbeidstakernes representasjonsrett vurderes nærmere som ledd i en større gjennomgang av henholdsvis forsikringsloven og bankenes organisasjonsform, og man ville avvente

disse utredningene. Det ble derfor ikke foretatt noen endring for disse næringene i forbindelse med den øvrige utvidelsen. Som følge av utvalgenes innstillinger, ble arbeidstakernes rett til representasjon i de styrende organene nedfelt i lovene som regulerer disse virksomhetene. Se nærmere om innholdet i representasjonsordningene under punkt 2.2.4. Det ble imidlertid ikke gitt regler som gir arbeidstakernes rett til representasjon i finansieringsforetakene.

Det følger av § 3 i representasjonsforskriften, jf. aksjeloven § 6-4 fjerde ledd, at de næringene som er omtalt i dette punktet fremdeles ikke er omfattet av forskriftens virkeområde.

2.2 Gjeldende ordninger for næringene som ikke er omfattet av representasjonsforskriftens virkeområde

2.2.1 Selskaper som driver forlegging av aviser (avisnæringen) og selskaper som driver formidling av nyheter og annet stoff til presse, kringkasting mv. (nyhetsbyråer)
Gjeldende ordning for disse to næringene fremstilles under samme punkt ettersom de er omfattet av den samme avtalen om ansattes medbestemmelsesrett.

Det er inngått en avtale som skal sikre arbeidstakerne representasjon i avisenes og nyhetsbyråenes styrende organer. Det følger av denne avtalen (punkt IV) at i et selskap med mer enn 10 ansatte, som ikke har bedriftsforsamling (jf. aksjeloven § 6-35), kan et flertall av de ansatte kreve at ett styremedlem og en observatør med varamedlemmer velges av og blant de ansatte. Når et selskap med flere enn 45 ansatte ikke har bedriftsforsamling (jf. aksjeloven § 6-35), kan et flertall av de ansatte kreve at inntil en tredel og minst to av styrets medlemmer med varamedlemmer velges av og blant de ansatte.

Arbeidstakernes representanter i styret har samme rettigheter og plikter som de øvrige styremedlemmene, men de har ikke stemmerett i saker som gjelder avisens/nyhetsbyråets redaksjonelle linje og grunnsyn, eller i saker hvis avgjørelse i vesentlig grad beror på det ideologiske grunnsynet. I ansettelsessaker som behandles av styret, har representantene for arbeidstakerne ikke stemmerett i ansettelser som berører avisens/nyhetsbyråets redaksjonelle ledelse og/eller grunnsyn for øvrig.

Avtalen har dessuten regler om hvordan valget av arbeidstakernes styrerepresentanter skal skje. Ved eventuelle tvister i tilknytning til avtalen, skal disse avgjøres av et eget utvalg. Dersom partene ikke blir enige, skal partene i følge avtalen be Riksmeklingsmannen om å oppnevne en oppmann for tvisten.

2.2.2 Selskaper som driver utenriks sjøfart

Avtale om bedriftsdemokrati i utenriks sjøfartsnæring ble først inngått i 1979. Etter hva departementet er kjent med er avtalen nå sagt opp. Departementet redegjør likevel for den oppsagte avtalens innhold.

Det fulgte av avtalen § 2 at det skulle opprettes et rederistyre i rederier som driver utenriks sjøfart. Rederistyret var et fellesorgan for de selskapene rederivirksomheten omfatter og behandlet saker som angikk hele rederiet, det vil si prinsipielle/overordnede spørsmål. Det var ikke knyttet spesielt til noen av selskapene, slik at alle selskapene sognet til rederistyret. Rederistyret ble etablert utenfor og i tillegg til rederiselskapenes øvrige organer, og var det eneste organet hvor arbeidstakerne skulle være representert. Dersom det var mellom 50 og 200 arbeidstakere i rederiet, kunne et flertall av alle arbeidstakerne kreve opprettelse av rederistyre. Rederistyret ble opprettet automatisk hvis antall arbeidstakere i rederiet oversteg 200.

Rederistyret skulle ha inntil 6 medlemmer, hvor 1/3 skulle være representanter for arbeidstakerne, jf. avtalen § 2. Avtalen hadde videre regler for gjennomføringen av valg av arbeidstakerrepresentanter til rederistyret. Det var opprettet en nemnd som hadde myndighet til å avgjøre tolkningsspørsmål knyttet til avtalen, klager i forbindelse med valg og til å gjøre unntak fra de representasjons- og valgordninger som fulgte av avtalen. Nemnda besto av 5 medlemmer med personlige varamedlemmer, hvorav 2 medlemmer ble oppnevnt av Norges Rederiforbund / Arbeidsgiverforeningen for skip og offshorefartøyer, et medlem av Norsk Sjømannsforbund og et medlem av de øvrige arbeidstakerorganisasjoner som var omfattet av avtalen. Det siste medlemmet, som også var nemndas formann, skulle være uavhengig og oppnevnes av avtalepartene i fellesskap.

2.2.3. Selskaper som driver bore- og entreprenørfartøynæring

Med bore- og entreprenørfartøynæring menes virksomhet med fartøy (boreskip og/eller bevegelige plattformer) som er beregnet på i flytende tilstand å flyttes fra sted til sted for å utføre arbeidsoppgaver i forbindelse med undersjøiske naturforekomster, og som helt eller i det vesentligste er underlagt sjøfartslovgivningen.

Den 1. september 1981 ble det inngått en avtale mellom Norsk Offshoreforening og sjømannsorganisasjonene om bedriftsdemokrati i bore- og entreprenørfartøynæringen. Denne avtalen er etter departementets opplysninger sagt opp, men den løper ut 2010.

Det følger av § 2 i den ovennevnte avtalen at det i offshoreforetak som driver bore- og entreprenørvirksomhet skal etableres et offshorestyre. Offshorestyret skal opprettes hvis antall arbeidstakere overstiger 200. Dersom det er mellom 50 og 200 arbeidstakere i offshoreforetaket, kan et flertall av alle arbeidstakerne kreve opprettelse av et offshorestyre. Offshorestyret skal behandle saker som angår hele offshoreforetaket eller enkelte deler av det dersom det gjelder virksomhet i bransjen. Offshorestyret skal bestå av inntil 6 medlemmer, hvorav 1/3 av medlemmene skal være representanter for arbeidstakerne. De ansattes representanter velges av og blant arbeidstakerne. Avtalen angir videre hvordan dette valget skal foregå.

Spørsmål knyttet til tolkning av avtalen, valgklager og søknader om unntak fra de representasjons- og valgordninger som følger av avtalen avgjøres av en nemnd, som er den samme nemnda som behandlet søknader m.m. for utenriks sjøfart. For en nærmere

beskrivelse av denne tvisteløsningsnemnda, vises det til punkt 2.2.2.

2.2.4 Selskaper som driver bank- og finansieringsvirksomhet

I henhold til lov 24. mai 1961 nr. 1 om sparebanker (sparebankloven) og lov 24. mai 1961 nr. 2 om forretningsbanker (forretningsbankloven) har arbeidstakerne rett til å være representert i de styrende organene. Det er gitt nærmere regler om gjennomføringen av valget mv. i forskrift 23. desember 1977 nr. 9386 om de ansattes rett til representasjon i sparebankenes og forretningsbankenes styrende organer (bankforskriften). Søknader om unntak fra i bankforskriften behandles av Arbeidsdepartementet. Det samme gjelder klager i forbindelse med valg.

Sparebanker

I henhold til sparebankloven § 8 bokstav c), jf. bankforskriften § 3 skal de ansatte i sparebanken velge medlemmer av forstanderskapet. Forstanderskapet skal blant annet se hen til at sparebanken virker etter sitt formål i samsvar med lov, vedtekter og forstanderskapets vedtak, jf. sparebankloven § 12. Det følger av bestemmelsen i sparebankloven § 8 annet ledd at "minst tre fjerdedeler av medlemmene skal være personer som ikke er ansatt i sparebanken", det vil si at en fjerdedel av medlemmene og varamedlemmene i forstanderskapet skal være ansatte i sparebanken. Valget av de ansattes representanter til forstanderskapet skal skje av og blant de ansatte i sparebanken, jf. bankforskriften § 3. De ansattes rett til representasjon i styret i sparebanker følger av sparebankloven § 14, jf. bankforskriften § 16. Sparebanker skal ha et styre på minst fire medlemmer, og disse skal velges av forstanderskapet. I banker som har 15 ansatte eller flere, skal et av styremedlemmene og minst et av varamedlemmene velges blant de ansatte i banken. Styremedlemmet og de enkelte varamedlemmer velges imidlertid hver for seg. Det følger av bankforskriften § 16 at bare medlemmer av forstanderskapet som er valgt av de ansatte har forslagsrett ved valg av de ansattes styremedlem og varamedlemmer.

Forretningsbanker

En forretningsbank skal ha et representantskap med 15, 30 eller 45 medlemmer, jf. forretningsbankloven § 11. Representantskapets oppgave er blant annet å fastsette retningslinjer for bankens virksomhet. Fire femtendeler av representantskapets medlemmer skal i henhold til forretningsbankloven § 11 fjerde ledd, jf. bankforskriften § 18, velges av og blant de ansatte i banken. De ansatte skal i tillegg velge minst halvparten så mange varamedlemmer som medlemmer. Dette valget skal skje av og blant de ansatte i banken, jf. bankforskriften § 20.

Det følger av forretningsbankloven § 9 at en forretningsbank skal ha et styre med fra fem til ni medlemmer som velges av representantskapet. Et av styrets medlemmer skal være ansatt i banken, og ha et personlig varamedlem med tale- og møterett. Medlemmet og varamedlemmet skal velges hver for seg. Valget til styret forberedes av en valgkomité, men det er kun representanten for de ansatte i valgkomiteen som avgir innstilling for de ansattes representanter, jf. bankforskriften § 31.

Finansieringsvirksomhet

Etter lov om 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner (finansieringsvirksomhetsloven) § 3-9, skal foretaket ha et styre med minst fire valgte medlemmer. Det er imidlertid ingen regler som hjemler en rett for de ansatte til å velge en viss andel av styrets medlemmer. I henhold til finansieringsvirksomhetsloven § 3-10 skal foretaket også ha et representantskap, bestående av minst tolv medlemmer. Det er ikke hjemlet noen rett for de ansatte til å være representert i representantskapet.

2.2.5 Selskaper som driver forsikringsvirksomhet

Det følger av lov 10. juni 2005 nr. 44 om forsikringsselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet mv. (forsikringsvirksomhetsloven) § 5-1 at forsikringsselskap skal ha et styre på minst tre medlemmer, og at de ansatte skal være representert i styret. Videre følger det av denne bestemmelsen at styret skal ha et flertall av personer som ikke er ansatt i selskapet eller i selskaper i samme konsern. Styrets medlemmer velges av representantskapet, eventuelt av generalforsamlingen dersom selskapet ikke har et representantskap. I følge bestemmelsen i forsikringsvirksomhetsloven § 5-1 kan Kongen fastsette nærmere regler om de ansattes styrerepresentasjon. P.t. er det ikke fastsatt noen forskrift vedrørende de ansattes representasjon.

Det fremgår av forsikringsvirksomhetsloven § 5-4 at det i forsikringsselskaper med mer enn 50 ansatte skal velges et representantskap med 12 medlemmer eller et høyere tall som er delelig med 3. Representantskapet skal i utgangspunktet ha de oppgaver som tilligger bedriftsforsamlingen etter allmennaksjeloven. En tredjedel av representantskapets medlemmer, med varamedlemmer, skal velges av og blant de ansatte.

2.3. Departementets vurdering og forslag

Det var en klar forutsetning da arbeidstakernes rett til representasjon ble innført i 1972 at denne retten skulle omfatte alle typer næringer. Likevel er enkelte næringer ikke blitt innlemmet i representasjonsforskriften. Bakgrunnen for dette fremgår av punkt 2.1.2. Spørsmålet er om begrunnelsene for unntakene fremdeles gjør seg gjeldende.

2.3.1. Avgrensning mot næringer omfattet av annen lovgivning

Arbeidstakernes rett til representasjon i bank- og forsikringsvirksomheten er som nevnt særskilt regulert gjennom annen lovgivning (sparebankloven og forretningsbankloven med tilhørende forskrift, og forsikringsvirksomhetsloven). Ettersom disse næringene er omfattet av annen regulering, finner ikke departementet det for å være hensiktsmessig å gå nærmere inn her. Det samme gjelder i forhold til finansieringsforetakene.

2.3.2 De øvrige unntatte næringene

De øvrige unntatte næringene er omfattet av selskapslovgivningen, bortsett fra når det gjelder reglene om arbeidstakernes rett til representasjon.

Avtalen om representasjon i utenriks sjøfartsnæring er som nevnt nå sagt opp og arbeidstakerne i denne næringen er dermed uten rett til representasjon i de styrende organene. Likeledes vil arbeidstakerne i bore- og entreprenørfartøynæringen være uten representasjonsrett når deres avtale utløper ved årsskiftet. Dette tilsier i seg selv at disse næringene bør inntas i representasjonsforskriftens virkeområde. Da utenriks sjøfart ikke ble inntatt i representasjonsforskriften, var det klart forutsatt at målet var at det skulle innføres representasjon i de styrende organene også for arbeidstakerne i denne næringen. Begrunnelsen for at utenriks sjøfart likevel ble unntatt fra virkeområdet, var blant annet at arbeidsplassene ofte var geografisk spredt og at arbeidstakerne i mange tilfeller hadde relativt kortvarige ansettelsesforhold i det enkelte selskap. Dette var også begrunnelsen for unntaket for bore- og entreprenørfartøynæringen. Etter departementets vurdering er ikke geografisk spredning lenger et tungtveiende argument for ikke å gi arbeidstakerne rett til representasjon i tråd med aksjelovens regler. Den teknologiske utviklingen vil for eksempel kunne gjøre det mulig å distribuere møtedokumenter og å delta på styremøter via videooverføring. Eventuelle kortvarige ansettelsesforhold er i seg selv heller ikke et viktig argument for at arbeidstakerne ikke skal ha rett til representasjon i eget selskaps styre.

Avtalen om ansattes medbestemmelsesrett i avisbedrifter og nyhetsbyråer er nylig reforhandlet og videreført. Videreføringene av denne avtalen kan tilsi at partene anser de avtalebaserte ordningene for å være tilstrekkelige og velfungerende. Dette er imidlertid ikke alene av avgjørende betydning for vurderingen av om representasjon for denne gruppen av arbeidstakere bør lovfestes. Så lenge begge parter er enige om å fornye avtalene og enes om innholdet i disse, kan det anføres at arbeidstakerne har et tilstrekkelig grunnlag for sin rett til representasjon. Etter departementets vurdering vil imidlertid avtalebasert representasjon være et mer usikkert grunnlag enn en representasjonsrett som er forankret i lov. På prinsipielt grunnlag mener departementet at arbeidstakernes representasjonsrettigheter sikres best gjennom en lovfesting. Etter departementets vurdering er det heller ingen negative konsekvenser ved å lovfeste arbeidstakernes rett til representasjon.

Det foreslås på bakgrunn av dette at avisnæringen og nyhetsbyråene, samt utenriks sjøfart og bore- og entreprenørfartøyer innlemmes i representasjonsforskriftens virkeområde.

Departementet ber om høringsinstansenes syn på dette, og om det eventuelt foreligger andre særlige hensyn som tilsier at disse næringene ikke bør innlemmes i representasjonsforskriften.

2.3.3 Særlige forhold knyttet til stemmerett for arbeidstakerrepresentantene i avisnæringen og nyhetsbyråene

Da avisnæringen og nyhetsbyråene ikke ble inntatt i representasjonsforskriftens virkeområde, var det blant annet begrunnet med at man skulle ivareta virksomhetenes redaksjonelle linje og grunnsyn. Departementet legger til grunn at det i denne

sammenheng siktes til styrets beslutninger vedrørende virksomhetens grunnsyn og redaksjonelle linje, og ikke redaktøransvaret, jf. lov 13. juni 2008 nr. 41 om redaksjonell fridom i media.

Det følger av avtalen om de ansattes medbestemmelsesrett i avisnæringen og nyhetsbyråene at arbeidstakernes styrerepresentanter ikke har stemmerett i saker som gjelder den redaksjonelle linje og grunnsyn. Det samme gjelder i ansettelsessaker som behandles av styret og som berører avisens eller nyhetsbyråets redaksjonelle ledelse og/eller grunnsyn.

Spørsmålet er om det er grunnlag for å videreføre en slik begrensning i stemmeretten til arbeidstakernes styrerepresentanter i disse næringene ved innlemmelse i representasjonsforskriften.

Det klare utgangspunktet i selskapslovgivningen er at arbeidstakernes styrerepresentanter har de samme rettighetene og pliktene som de aksjonærvalgte representantene, herunder at de har stemmerett i alle saker som behandles i styret. Dette innebærer også at stemmene fra arbeidstakernes representanter kan være avgjørende for utfallet av enkelte saker, noe som kan få betydning for eksempel i forhold til hvilket grunnsyn og verdivalg som skal ligge til grunn for virksomheten. Etter departementets syn skiller ikke disse tilfellene seg avgjørende fra den typen saker som arbeidstakernes styrerepresentanter i avisnæringen og nyhetsbyråene er avskåret fra å stemme i. Departementet kan derfor ikke se at dette gir grunnlag for at det skal være særlige regler om stemmerett for arbeidstakernes styrerepresentanter i avisnæringen og nyhetsbyråene. Det at arbeidstakernes representanter kan komme i en vippeposisjon som blir avgjørende for resultatet av et valg i styret, er en naturlig konsekvens av arbeidstakernes rett til representasjon. Departementet vil dessuten bemerke at arbeidstakerrepresentantene utgjør et mindretall av styrets medlemmer, slik at utfallet av en sak avhenger av at også aksjonærvalgte styremedlemmer må stemme likt som arbeidstakernes representanter.

På bakgrunn av dette foreslås det ikke å innta begrensninger i stemmeretten til arbeidstakernes styrerepresentanter i avisnæringen og nyhetsbyråene. Departementet ber imidlertid om høringsinstansenes syn på hvilke omstendigheter som eventuelt tilsier at det bør være begrensninger i stemmeretten til arbeidstakernes styremedlemmer i avisnæringen og nyhetsbyråene.

2.3.4. Representasjonsgrad i henhold til avtalefestede ordninger

For næringene som har avtalebasert representasjon varierer det når representasjonsretten inntreffer. I avisnæringen og nyhetsbyråene har for eksempel arbeidstakerne rett til representasjon dersom det er mer enn 10 ansatte i virksomheten, mens arbeidstakerne på bore- og entreprenørfartøyer først kan kreve representasjon når antallet arbeidstakere i offshoreforetaket overstiger 50. For en nærmere redegjørelse av terskelen for og graden av representasjon for de enkelte næringene vises det til punkt 2.2.1 og 2.2.3.

En innlemmelse av de ovennevnte næringene i representasjonsforskriften, vil også medføre at de blir omfattet av aksje- og allmennaksjelovens regler for når retten til representasjon inntreffer, samt hvilken grad av representasjon arbeidstakerne har rett til. For arbeidstakerne i avisnæringen og nyhetsbyråene vil dette dermed innebære at terskelen for når representasjonsretten inntreffer blir hevet i forhold til det som følger av dagens avtale. Etter departementets vurdering er dette likevel ikke et tungtveiende argument mot å innlemme disse næringene i representasjonsforskriften.

Departementet mener det vil være flere fordeler ved å bli omfattet av representasjonsregelverket som veier opp for dette. Det at terskelen for rett til representasjon for arbeidstakerne i avisnæringen og nyhetsbyråene er lavere enn det som følger av aksjelovens regler, gir etter departementets vurdering heller ikke i seg selv grunnlag for å foreslå endringer i reglene for når retten til representasjon skal inntreffe. For bore- og entreprenørfartøyene vil en innlemmelse imidlertid bety at terskelen for når det kan kreves representasjon senkes i forhold til dagens avtale.

Departementet vil imidlertid bemerke at det er anledning til å la arbeidstakerne være representert i de styrende organene selv om det er færre arbeidstakere i virksomheten enn det som kreves etter reglene i aksjeloven § 6-4. Det legges til grunn at det at disse næringene blir en innlemmet i representasjonsforskriften ikke i seg selv vil føre til at arbeidstakerne får dårligere rettigheter enn de har i dag.

3. Adgang til å inngå avtale om innføring av konsernordning

3.1. Gjeldende rett

Det følger av aksjeloven og allmennaksjeloven §§ 6-5 første og annet ledd, jf. representasjonsforskriften § 6, at når et selskap tilhører et konsern, eller en gruppe av foretak som er knyttet sammen gjennom eierinteresser eller felles ledelse, kan det søkes Bedriftsdemokratinemnda om at det etableres en felles representasjonsordning (konsernordning) for arbeidstakerne i henholdsvis mor- og datterselskapene/foretakene. I det følgende brukes for enkelhets skyld bare begrepet "selskap", selv om fremstillingen også gjelder for foretak som tilhører en gruppe som er knyttet sammen gjennom eierinteresser eller felles ledelse.

En konsernordning innebærer at arbeidstakerne i datterselskapene er valgbare og har stemmerett ved valg til morselskapets styre. Representasjonen i morselskapets styre kommer i tillegg til den styrerepresentasjonen arbeidstakerne eventuelt har rett til i selskapet de er ansatt i. Allmennaksjeloven § 6-35, jf. aksjeloven § 6-35 åpner også opp for at det kan etableres en felles representasjonsordning (konsernordning) i bedriftsforsamlingen i morselskapet.

Søknad om innføring av en konsernordning kan fremsettes overfor Bedriftsdemokratinemnda av konsernet, fagforeninger som omfatter to tredeler av

arbeidstakerne eller et flertall av arbeidstakerne, jf. representasjonsforskriften § 6.

3.2. Departementets vurdering og forslag

Etter departementets vurdering er konsernordning en type ordning som bør kunne avtales mellom konsernet og arbeidstakerne uten at det er nødvendig med en godkjenning av Bedriftsdemokratinemnda.

Innføring av en konsernordning vil i utgangspunktet innebære en utvidelse av arbeidstakernes representasjon, ettersom arbeidstakerne får rett til representasjon i morselskapets styre i tillegg til representasjon i styret i eget selskap. Dersom det er enighet mellom konsernet og et flertall av arbeidstakerne om å innføre en konsernordning, anser departementet det for å være unødvendig at ordningen også må godkjennes av Bedriftsdemokratinemnda. Departementet viser i den forbindelse til at Bedriftsdemokratinemnda godkjenner så godt som alle søknader om konsernordninger der partene er enige, og at nemnda i sine avgjørelser vanligvis legger avgjørende vekt på at det er enighet om den omsøkte ordningen.

I de tilfellene det er etablert ansatterepresentasjon i morselskapets styre etter aksje- og allmennaksjeloven § 6-4, kan innføring av en konsernordning imidlertid innebære at arbeidstakerne i morselskapet ikke lenger blir representert i styret av en som også er arbeidstaker i morselskapet, ettersom arbeidstakerrepresentantene isteden skal velges av og blant alle arbeidstakerne i konsernet. For arbeidstakere i morselskapet kan en konsernordning dermed medføre en "svakkelse" av eksisterende rettigheter. Departementet har derfor vurdert om det bør være en særlig ordning for tilfeller hvor det er etablert ansatterepresentasjon i morselskapets styre, for eksempel ved at en av styreplassene skulle være forbeholdt arbeidstakerne i morselskapet dersom det er etablert ansatterepresentasjon i morselskapet styre.

Departementet har likevel kommet til at det ikke bør foreslås noen særlige regler for disse tilfellene. Bakgrunnen for dette er at det ved innføring av en slik felles representasjonsordning nettopp er meningen at de ansatte i hele konsernet skal sees under ett i forbindelse med valget av ansatterepresentanter til morselskapets styre. En løsning med å automatisk forbeholde en styreplass for arbeidstakerne i morselskapet vil også kunne fremstå som urimelig dersom antallet ansatte i morselskapet så vidt overstiger terskelen for å kreve representasjon og det er mange ansatte i konsernets øvrige selskaper.

Departementet har dessuten lagt vekt på at det allerede finnes måter som kan sikre arbeidstakerne i morselskapet en plass i styret. Dette kan løses ved at valget avholdes i valgkretser, jf. representasjonsforskriften § 15. I Bedriftsdemokratinemndas praksis har det normalt heller ikke blitt forbeholdt styreplass for arbeidstakerne i morselskapet selv om det er etablert ansatterepresentasjon i morselskapets styre. Det vil dessuten fremdeles være mulig å søke Bedriftsdemokratinemnda om innføring av konsernordning, hvor en valgordning om fordeling av styreplasser mellom ulike selskaper kan inngå som en del av søknaden. Departementet vil også bemerke at det

ofte er få ansatte i et morselskap, slik at det ikke er grunnlag for å kreve styrerepresentasjon etter bestemmelsene i aksje- og allmennaksjeloven § 6-4. Det antas derfor at dette ikke vil være en situasjon som oppstår så ofte i praksis.

På bakgrunn av dette foreslår departementet en ny bestemmelse i aksje- og allmennaksjeloven §§ 6-5 og allmennaksjeloven § 6-35 som gir konsernet eller gruppen og et flertall av arbeidstakerne adgang til å inngå avtale om etablering av en felles representasjonsordning, som innebærer at alle de ansatte i konsernet eller gruppen er stemmeberettigede og valgbare både til morselskapets styre og til bedriftsforsamlingen i morselskapet.

Departementet vil for ordens skyld presisere at adgangen til å inngå avtale om innføring av en konsernordning ikke innebærer at partene kan avtale seg bort fra de øvrige reglene i aksjelovgivningen eller representasjonsforskriften. Det vil for eksempel ikke kunne inngås avtale om at det ikke skal være representasjon i datterselskapenes styre fordi det innføres arbeidstakerrepresentasjon på konsernnivå. Dersom partene ønsker unntak fra reglene i representasjonsregelverket, forutsetter dette fremdeles en godkjenning av Bedriftsdemokratineemnda, jf. representasjonsforskriften § 5.

3.2.1. Avtalens parter og innhold

Når det gjelder hvem som skal kunne inngå avtale om innføring av en konsernordning, bør det etter departementet syn være de samme parter som har kompetanse til å søke Bedriftsdemokratineemnda om innføring av konsernordning etter representasjonsforskriften § 6, det vil si konsernet og et flertall av arbeidstakerne i konsernet, herunder lokale fagforeninger. Departementet foreslår å endre dagens krav til hvor mange arbeidstakere den lokale fagforeningen må omfatte, fra to tredjedeler til et flertall av arbeidstakerne. Det vises i den forbindelse til punkt 5.2.

Etter departementets vurdering bør det stilles krav om at en avtale om innføring av konsernordning skal være skriftlig slik at den sikres notoritet, og det må også fremgå hvem som har inngått avtalen.

3.2.2. Begrensninger i avtaleadgangen

En konsernordning kan omfatte hele eller deler av konsernet, jf. aksje- og allmennaksjeloven §§ 6-5 tredje ledd og allmennaksjeloven § 6-35 siste ledd. De fleste søknadene om innføring av konsernordning som fremmes for Bedriftsdemokratineemnda omfatter alle selskapene i konsernet, men nemnda mottar også søknader om at ett eller flere datterselskaper, vanligvis de utenlandske, skal holdes utenfor den felles representasjonsordningen. Bedriftsdemokratineemnda legger i sine vedtak normalt til grunn at konsernordningen skal omfatte alle selskapene i konsernet, samt at selskaper som konsernet etablerer eller overtar skal innlemmes i ordningen. Bedriftsdemokratineemnda har i enkelte tilfeller likevel godkjent at det innføres konsernordninger som kun omfatter deler av konsernet, både når norske og utenlandske datterselskaper er holdt utenfor. I disse tilfellene er det blant annet lagt

vekt på at det har fremstått som hensiktsmessig, og at det/de utelatte selskapenes virksomhet er av en annen karakter enn konsernets ordinære virksomhet.

Selv om det kan være gode grunner for at en konsernordning kun skal omfatte deler av konsernet, foreslår departementet likevel en begrensning i adgangen til å inngå avtale om konsernordning uten nemndas godkjenning ved at det ikke er anledning til å avtale ordninger som utelater deler av konsernet. Uten en slik begrensning i avtaleadgangen ville man kunne risikert at det ble inngått avtaler mellom konsernet og 51 prosent av arbeidstakerne om delkonsernordninger som utelot de øvrige 49 prosent av arbeidstakerne fra ordningen. Det understrekes at departementet ikke har grunn til å tro at avtaleadgangen ville blitt benyttet for å ekskludere deler av de ansatte på en urimelig måte, men mener likevel at det må søkes Bedriftsdemokratinemnda dersom man ønsker å innføre en konsernordning som kun omfatter deler av konsernet.

3.3. Videreføring av Bedriftsdemokratinemndas kompetanse

Selv om det foreslås å åpne for at det kan inngås avtale mellom konsernet og et flertall av arbeidstakerne om konsernordning, bør det etter departementets syn fremdeles kunne søkes Bedriftsdemokratinemnda om å innføre en slik ordning. Departementet legger til grunn at de som vil etablere en konsernordning velger å benytte seg av den foreslåtte avtaleadgangen, men ser at det kan være enkelte tilfeller hvor det likevel er behov for å kunne fremme en søknad for nemnda, for eksempel dersom kun den ene parten ønsker innført en slik ordning og det ikke blir enighet om en avtale. Det forutsettes imidlertid at partene har forsøkt å komme frem til en avtale før det eventuelt blir fremmet en søknad for Bedriftsdemokratinemnda.

Videre vil det som det, som det fremgår under punkt 3.2.2., måtte søkes Bedriftsdemokratinemnda dersom konsernordningen kun skal omfatte deler av konsernet.

Det foreslås derfor ingen endring i den kompetansen Bedriftsdemokratinemnda har i henhold til bestemmelsen som i dag følger av representasjonsforskriften § 6.

4. Endring av kravet til representasjonsgrad for lokale fagforeninger

4.1 Gjeldende rett

Etter representasjonsforskriftens regler kan lokale fagforeninger blant annet fremme søknad overfor Bedriftsdemokratinemnda om unntak fra representasjonsforskriftens regler, samt om opphevelse eller endring av nemndas vedtak om unntak, jf. § 5. Dersom selskapet fremmer søknad for nemnda skal det legges ved uttalelser fra lokale fagforeninger. Lokale fagforeninger kan i henhold til representasjonsforskriften § 6 søke Bedriftsdemokratinemnda om innføring av konsernordning og om at nemndas vedtak om konsernordning oppheves eller endres. Videre kan lokale fagforeninger kreve at valget av de ansattes representanter skal foregå i valgkretser, og de har forslagsrett til kandidater ved valget. Lokale fagforeninger kan også beslutte at det skal

velges observatører til bedriftsforsamlingen.

Representasjonsforskriften stiller imidlertid ulike krav til hvor stor andel av de ansatte den lokale fagforeningen må omfatte, avhengig av hvilken type krav eller søknad som blir fremsatt. Ved søknad til Bedriftsdemokratinemnda om unntak fra representasjonsregelverket, stiller eksempelvis representasjonsforskriften § 5 kun som krav at en lokal fagforening skal stå bak søknaden, uten nærmere angivelse av hvor mange ansatte den lokale fagforeningen må representere. Ved søknad til nemnda om for eksempel innføring av konsernordning eller dersom det skal inngås avtale med selskapet om ikke å opprette bedriftsforsamling, er det imidlertid stilt som krav at den/de lokale fagforeningene må representere minst to tredjedeler av de ansatte.

I henhold til representasjonsforskriftens regler kan de alle de ovennevnte krav i forbindelse med valg og søknader til Bedriftsdemokratinemnda også fremmes av et flertall av de ansatte.

4.2. Departementets vurdering og forslag

Representasjonsforskriften stiller som det fremgår over ulike krav med hensyn til hvor mange av de ansatte den eller de lokale fagforeningene må representere for at de skal kunne fremsette krav i forbindelse med valg eller fremme en søknad til Bedriftsdemokratinemnda. Dersom det er en gruppe av arbeidstakere som står bak et krav overfor selskapet eller en søknad til Bedriftsdemokratinemnda, er det imidlertid tilstrekkelig at kravet eller søknaden støttes av et flertall av arbeidstakerne.

Departementet mener det ikke er grunn til å stille ulike krav til hvor stor andel av arbeidstakerne som må stille seg bak et krav eller en søknad, avhengig av det blir fremsatt av en gruppering av arbeidstakere eller en eller flere lokale fagforeninger. I de bestemmelsene i representasjonsforskriften som stiller som krav at den eller de lokale fagforeningene må omfatte to tredjedeler av de ansatte, bør det etter departementets vurdering være tilstrekkelig at de omfatter et flertall av arbeidstakerne.

Departementet foreslår på bakgrunn av dette at bestemmelsene i representasjonsforskriften som krever at den eller de lokale fagforeningene må omfatte to tredjedeler av arbeidstakerne endres slik at den eller de lokale fagforeningene kun må representere et flertall av arbeidstakerne, det vil si mer enn 50 prosent av det totale antallet arbeidstakere i selskapet.

Når det gjelder representasjonsforskriftens bestemmelser som kun angir at det må stå en lokal fagforening bak et krav eller søknad, uten å stille ytterligere krav til hvor mange ansatte den må omfatte, foreslås det imidlertid ingen endringer.

5. Forslag til endringer og presiseringer i representasjonsforskriften

Departementet har, blant annet på bakgrunn av henvendelser om regelverket og sekretariatsarbeidet for Bedriftsdemokratinevnda, sett at det vil være nyttig å foreta enkelte mindre endringer og presiseringer i representasjonsregelverket slik at det blir tydeligere for brukerne. I tillegg foreslår departementet noen materielle endringer i representasjonsforskriften, blant annet når det gjelder varamedlemmer. Endringsforslagene som det redegjøres for nedenfor er derfor av ulik karakter. Departementet har likevel funnet det hensiktsmessig at de blir omtalt i ett, felles punkt.

Departementet vil for ordens skyld bemerke at bestemmelsene det er referert til i det følgende er de nåværende bestemmelsene i representasjonsforskriften. I departementets forslag til forskrift, jf. punkt 10, vil enkelte av disse bestemmelsene ha fått en annen plassering.

5.1. Representasjonsforskriften § 2 - definisjoner

5.1.1. Representasjonsforskriften § 2 bokstav a) *ansatt*

Gjeldende rett

Bestemmelsen i representasjonsforskriften § 2 bokstav a) angir hvem som regnes som ansatt i selskapet, og ansattebegrepet benyttes gjennomgående i representasjonsforskriften. I bestemmelsene i aksje- og allmennaksjeloven §§ 6-4, 6-5 og 6-35 benyttes også begrepet "ansatt".

Departementets vurdering og forslag

Etter departementets vurdering bør begrepet "ansatt" endres til "arbeidstaker". Departementet understreker at dette ikke innebærer noen materiell endring av begrepet. Endringen vil imidlertid gjøre at begrepet blir i overensstemmelse med annet tilstøtende regelverk, som for eksempel arbeidsmiljøloven, som også benytter begrepet "arbeidstaker". Begrepet arbeidstaker er dessuten benyttet i forskrift om arbeidstakernes rett til innflytelse i europeiske selskaper, forskrift om arbeidstakernes rett til innflytelse i europeiske samvirkeforetak og forskrift om arbeidstakernes rett til representasjon ved fusjon over landegrensene av selskaper med begrenset ansvar, som alle omhandler arbeidstakernes rett til medbestemmelse.

Det bør også foretas en tilsvarende endring i bestemmelsene i aksje- og allmennaksjeloven som regulerer arbeidstakernes rett til representasjon, slik at det blir en begrepsbruken i representasjonsregelverket blir ensartet.

Det foreslås på denne bakgrunn å endre begrepet "ansatt" til "arbeidstaker" i representasjonsforskriften, samt i aksje- og allmennaksjelovens bestemmelser om ansatterepresentasjon.

5.1.2. Unntak fra definisjonen av "ansatt".

Etter representasjonsforskriften § 1, bokstav a) er en ansatt en "person som arbeider i selskapet i hovedstilling eller deltidsansatt". I følge representasjonsforskriften § 1, bokstav b) menes med hovedstilling et arbeidsforhold hvor det skal arbeides gjennomsnittlig minst 50 prosent av arbeidstiden pr. uke for heltidsansatte. Dette gjelder likevel ikke "heimearbeid" eller "ferievikariater", jf. representasjonsforskriften § 1, bokstav b). Med deltidsansatt menes i følge representasjonsforskriften § 1 bokstav c) en person som arbeider gjennomsnittlig mindre enn 50 prosent av arbeidstiden pr. uke for heltidsansatte som utfører arbeid av samme art.

Unntaket som følger av representasjonsforskriften § 1 bokstav b) innebærer at de som utfører hjemmearbeid eller som er ansatt i et ferievikariat ikke regnes som ansatt, og følgelig heller ikke tas med ved beregningen av antall ansatte i virksomheten. Dette er av betydning for hvilken grad av representasjon arbeidstakerne kan kreve. Disse gruppene av arbeidstakerne vil heller ikke være valgbare eller stemmeberettigede ved valg av arbeidstakernes representanter til styre eller bedriftsforsamling.

Departementet mener det er grunn til å vurdere om arbeidstakere som utfører arbeid hjemme eller som er ansatt i ferievikariater fremdeles bør være unntatt fra representasjonsforskriftens definisjon av "ansatt".

Hjemmearbeid har blitt stadig mer vanlig, og det gjeldende unntaket vil kunne føre til at mange arbeidstakere ikke gis rettigheter i forbindelse med valg mv. av arbeidstakernes representanter til styret. Hvor arbeidet faktisk blir utført bør etter departementets vurdering ikke være avgjørende for om man skal telle med i beregningen av antall arbeidstakere, for å kunne stille til valg og ha stemmerett. Etter departementets syn må også denne arbeidstakergruppen anses for å ha tilknytning til virksomheten og den samme interesse som de øvrige arbeidstakerne av å delta ved valg av representanter til de styrende organene.

Det foreslås derfor at unntaket for "heimearbeid" oppheves fra bestemmelsen i representasjonsforskriften § 1, bokstav b).

Når det gjelder unntaket for arbeidstakere i ferievikariater, er begrunnelsen for dette at disse arbeidstakerne kun er tilsatt for et kort og avgrenset tidsrom, og at de dermed ikke vil ha en slik tilknytning til selskapet at det er naturlig at de blir tatt med i beregningen av antall arbeidstakere eller gis rettigheter i forbindelse med valg. Etter departementets vurdering gjør hensynene bak dette unntaket seg fremdeles gjeldende. Departementet bemerker imidlertid at det er en klar forutsetning at arbeidstakere som unntas faktisk er ansatt i et ferievikariat slik at det dreier seg om et vikariat av helt kortvarig og avgrenset karakter. Den klare hovedregelen er at ansatte i vikariater også skal regnes som ansatt i selskapet.

Departementet foreslår på bakgrunn av dette ingen endring når det gjelder arbeidstakere i ferievikariater. Det foreslås imidlertid at unntaket for ferievikariater

flyttes fra bestemmelsen i representasjonsforskriften § 1 bokstav b) til bestemmelsen i § bokstav a). Etter departementets syn vil det være en mer naturlig plassering.

5.2. Representasjonsforskriften § 5 – søknader til Bedriftsdemokratine mda om unntak av særlige grunner

5.2.1. Representasjonsforskriften § 5 tredje ledd - opplisting av hva det kan legges vekt på i nemndas vurdering

Gjeldende rett

Dersom ordningene aksje- eller allmennaksjeloven eller representasjonsforskriften fastsetter for arbeidstakernes rett til styrerepresentasjon vil medføre vesentlige ulemper eller er uhensiktsmessig for gjennomføringen av arbeidstakernes rett til representasjon, kan selskapet eller arbeidstakerne/lokal fagforeninger søke Bedriftsdemokratine mda om å gi helt eller delvis unntak fra regelverket.

Bestemmelsen i representasjonsforskriften § 5, tredje ledd angir hvilke momenter Bedriftsdemokratine mda blant annet kan vektlegge når det fattes vedtak å gjøre helt eller delvis unntak fra aksje- og allmennaksjelovens eller representasjonsforskriftens regler. Disse momentene er følgende:

- om styrets sammensetning i henhold til stiftelsesvilkår, vedtekter eller avtaler beror på forholdet mellom ulike aksjonærgrupper,
- om selskapet har få aksjonærer,
- om selskapet står i et slikt forhold til ett eller flere andre selskaper at den ordning som følger av loven eller forskriftene ikke er formålstjenelig,
- om selskapets virksomhet er foreleggning av bøker, tidsskrifter eller ukeblader, eller utgivelse av andre publikasjoner med kulturelt, politisk, ideelt eller livssynsmessig formål

Departementets vurdering og forslag

Etter departementets syn er det ikke behov for å ha opplistingen som følger av bestemmelsen i § 5 tredje ledd i representasjonsforskriften. Den er ikke å anse som bindende for Bedriftsdemokratine mda, og er antagelig også av begrenset verdi som veiledning for brukerne av regelverket. Det avgjørende for Bedriftsdemokratine mndas vedtak er, etter en helhetlig vurdering, om den omsøkte ordningen vil medføre vesentlig ulempe eller være uhensiktsmessig for gjennomføringen av arbeidstakernes medbestemmelse. I en slik vurdering kan imidlertid momentene som følger av den ovennevnte opplistingen inngå, uten at det er nødvendig å forskriftsfeste disse.

Det foreslås på bakgrunn av dette at opplistingen av momenter som Bedriftsdemokratine mda kan vektlegge i sin vurdering, som fremgår av representasjonsforskriften § 5 tredje ledd blir opphevet.

5.2.2. Representasjonsforskriften § 5 femte ledd og sjette ledd – søknad til Bedriftsdemokratinemnda

Gjeldende rett

Det følger av bestemmelsen i representasjonsforskriften § 5, femte ledd at søknader fra selskapet til Bedriftsdemokratinemnda skal være underskrevet av selskapets styre.

I praksis godtar normalt Bedriftsdemokratinemnda at søknaden fra selskapet er undertegnet av styreleder alene eller av selskapets administrerende direktør. Det er også eksempler på at Bedriftsdemokratinemnda har godtatt at andre i selskapets ledelse har undertegnet en søknad.

Når søknad om unntak fra aksje- eller allmennaksjelovens eller representasjonsforskriftens regler blir fremmet av arbeidstakerne eller lokal fagforening, skal det i henhold til representasjonsforskriften § 5, sjette ledd legges ved en uttalelse fra selskapets styre.

Også i disse tilfellene er det vanligvis godtatt at uttalelsen fra selskapet er undertegnet av en representant fra selskapets ledelse.

Departementets vurdering og forslag

Etter departementets syn er det ikke nødvendig at regelverket fastsetter et spesifikt krav til hvem som skal undertegne en søknad fra selskapet eller uttalelse fra selskapet til Bedriftsdemokratinemnda. Det må kunne legges til grunn at en slik søknad eller uttalelse er undertegnet av den eller de som har fullmakt til å opptre på vegne av selskapet.

Som det fremgår over blir kravet til underskrift fra selskapets styre heller ikke håndhevet i praksis. Det blir lagt til grunn at den som har undertegnet søknaden eller uttalelsen har fullmakt til å gjøre dette. Det har heller ikke vært noen tilfeller hvor det har vist seg at noen har handlet på selskapets vegne uten at det foreligger fullmakt.

På bakgrunn av dette foreslår departementet at bestemmelsene i representasjonsforskriften § 5 femte og sjette ledd endres slik at det kun stilles som vilkår at søknad til Bedriftsdemokratinemnda skal fremmes av selskapet og at det ved søknad fra arbeidstakerne eller lokal fagforening skal foreligge en uttalelse fra selskapet.

5.2.3. Representasjonsforskriften § 5 tolvte ledd – tidspunkt for søknad om opphevelse av unntaksordning

Gjeldende rett

Det følger av bestemmelsen i representasjonsforskriften § 5 tolvte ledd at en søknad om opphevelse av en unntaksordning må fremmes for Bedriftsdemokratinemnda innen utløpet av det siste regnskapsår før funksjonstiden for de ansattes representanter utløper.

Departementets vurdering og forslag

Henvisningen til siste regnskapsår viser til en tidligere bestemmelse i aksjeloven som nå er opphevet.

Departementet foreslår derfor at bestemmelsen i representasjonsforskriften § 5, tolvte ledd oppheves.

5.3. Representasjonsforskriften § 8 – de ansattes krav om styrerepresentasjon Gjeldende rett

Retten til styrerepresentasjon etter aksje - og allmennaksjeloven §§ 6-4 første og andre ledd oppstår når det er flere enn henholdsvis 30 og 50 arbeidstakere i selskapet.

Arbeidstakernes krav om styrerepresentasjon etter disse bestemmelsene skal rettes skriftlig til selskapets styre, jf. representasjonsforskriften § 8.

Departementets vurdering og forslag

Bestemmelsen i representasjonsforskriften § 8, jf. aksje- og allmennaksjeloven §§ 6-4 første og andre ledd, gjelder etableringen av arbeidstakerrepresentasjon i styret.

Det kan stilles spørsmål ved om antall arbeidstakere skal beregnes når det fremsettes krav om representasjon, eller om det er antallet arbeidstakere på valgtidspunktet som er avgjørende. Etter departementets vurdering er det klart at det er antall arbeidstakere ved fremsettelsen av kravet om styrerepresentasjon som vil være avgjørende. Dette må anses å følge av ordlyden i bestemmelsene aksje - og allmennaksjeloven §§ 6-4 første ledd hvor det fremgår at "Når et selskap med flere enn 30 ansatte ikke har bedriftsforsamling (jf. § 6-35), kan et flertall av de ansatte kreve at ett styremedlem og en observatør med varamedlemmer velges av og blant de ansatte.". Tilsvarende er det etter aksje - og allmennaksjeloven §§ 6-4 andre ledd som angir at "Når et selskap med flere enn 50 ansatte ikke har bedriftsforsamling (jf § 6-35), kan et flertall av de ansatte kreve at inntil en tredel og minst to av styrets medlemmer med varamedlemmer velges av og blant de ansatte.". I tillegg er dette den mest forutsigbare og praktiske løsningen.

Også når styrerepresentasjon er etablert og det har vært en økning av antall arbeidstakere i valgperioden som innebærer at styrerepresentasjonen skal utvides, har det blitt stilt spørsmål ved om antallet arbeidstakere skal beregnes fra det tidspunktet det skrives ut valg eller på valgdagen.

Dette er ikke regulert verken i aksje- eller allmennaksjeloven eller i representasjonsforskriften. Departementet legger imidlertid til grunn at beregningen av antall arbeidstakere av praktiske hensyn må skje når det skrives ut nyvalg. Fra det skrives ut valg til valget faktisk blir avholdt vil det ofte gå en viss tid, blant annet på bakgrunn av representasjonsforskriftens regler om hvordan valget skal foregå. Dersom man skulle lagt valgtidspunktet til grunn, ville det kunne medføre problemer i forhold til den praktiske gjennomføringen av valget.

Departementet har vurdert om det bør presiseres i bestemmelsen i representasjonsforskriften § 8 at det er tidspunktet for utskrivelsen av nyvalg som skal legges til grunn ved beregningen av antall arbeidstakere, men har kommet til at det ikke er behov for dette. Det bes imidlertid om høringsinstansenes syn på om det er ønskelig med en slik presisering i bestemmelsen.

5.4. Representasjonsforskriften §§ 9 og 24 – alminnelige regler om valget Gjeldende rett

Det følger av bestemmelsene i representasjonsforskriften §§ 9 og 24 at valget av arbeidstakernes representanter skal være skriftlig. Videre fremgår det av disse bestemmelsene at Bedriftsdemokratinemnda kan gi unntak fra de krav som stilles til skriftlighet i forbindelse med gjennomføringen av valg.

Departementets vurdering og forslag

Etter departementets syn er det behov for å klargjøre hva som ligger i begrepet ”skriftlig” i representasjonsforskriften §§ 9 og 24. Departementet får ofte henvendelser knyttet til forståelsen av skriftlighetskravet, noe som tyder på at brukerne av regelverket forstår reglene slik at kravet til skriftlighet ikke er oppfylt hvis valget avholdes elektronisk.

Bedriftsdemokratinemnda mottar også et stort antall søknader om unntak fra skriftlighetskravet fra selskaper som ønsker å avholde valg elektronisk. Det følger av Bedriftsdemokratinemndas praksis at det gis dispensasjon fra skriftlighetskravet i disse tilfellene. Nemnda har i sine vedtak forutsatt at hensynet til anonymitet ivaretas og at valget for øvrig gjennomføres i samsvar med representasjonsforskriften, herunder at systemet muliggjør at valget kan avholdes som forholdstallsvalg og i valgkretser. Det er også forutsatt at alle ansatte har tilgang til datamaskin og er fortrolig med bruken av denne. Videre blir det forutsatt at forholdet til personopplysningsloven ivaretas.

Etter departementets vurdering må elektroniske valg anses for å være omfattet av representasjonsforskriftens krav til skriftlighet. Selv om dette ikke fremgår av ordlyden, er det en naturlig fortolkning av begrepet ut fra utviklingen som har vært innen IKT-området etter at representasjonsforskriften trådte i kraft. En slik fortolkning anses heller ikke for å være i strid med hensynet som ligger til grunn for skriftlighetskravet, nemlig at valget skal sikres notoritet.

For å klargjøre regelverket for brukerne og for å unngå unødvendige søknader til Bedriftsdemokratinemnda, foreslår departementet at det presiseres i bestemmelsene i representasjonsforskriften §§ 9 og 24 at også elektronisk valg anses for å være skriftlig.

Samtidig foreslås det å oppheve bestemmelsene om at Bedriftsdemokratinemnda kan gi unntak fra skriftlighetskravet, jf. representasjonsforskriften §§ 9 og 24 tredje ledd. I henhold til representasjonsforskriften § 5 kan Bedriftsdemokratinemnda gi helt eller delvis unntak fra aksje- og allmennaksjeloven og representasjonsforskriften, herunder

kravet om at et valg skal være skriftlig, dersom ordningene som følger av dette regelverket vil medføre vesentlige ulemper eller er uhensiktsmessig for gjennomføringen av ansatterepresentasjonen. Etter departementets vurdering er det derfor ikke nødvendig med en egen bestemmelse som gir nemnda myndighet til å dispensere fra kravet om skriftlighet i tillegg til den generelle dispensasjonsadgangen som følger av representasjonsforskriften § 5.

Departementet vil imidlertid bemerke at systemet som benyttes ved et elektronisk valg må gjøre det mulig å avholde valget i tråd med de ulike valgmåtene som fremgår av representasjonsforskriften, det vil si som flertallsvalg, forholdstallsvalg og i valgkretser. Videre er det en klar forutsetning at systemet ivaretar kravet om at valget skal være hemmelig, samt at alle arbeidstakerne i virksomheten har tilgang til det elektroniske valgsystemet og får nødvendig informasjon om og eventuelt opplæring i bruk av dette. Dette er som det fremgår over i tråd med de forutsetninger Bedriftsdemokratinemnda stiller for sine vedtak om unntak fra skriftlighetskravet.

5.5. Representasjonsforskriften §§ 14 og 29 - forholdstallsvalg

5.6.1. Representasjonsforskriften §§ 14 og 29 fjerde ledd

Gjeldende rett

Dersom valget skal foregå som forholdstallsvalg, jf. representasjonsforskriften §§ 14 og 29 fjerde ledd, skal forslaget til styremedlemmer fremmes i form av en liste som inneholder like mange navn som det antall styremedlemmer, observatører og varamedlemmer som skal velges. Kandidatene velges i den rekkefølge de er ført opp på listene.

Departementets vurdering og forslag

Departementet får jevnlig spørsmål om man kan stå oppført som kandidat på flere lister. Selv om det ikke fremgår direkte av bestemmelsene om forholdstallsvalg, kan man bare være oppført som kandidat på en liste. Dersom samme person står oppført på flere lister vil det kunne føre til at vedkommende blir valgt inn i selskapets styre eller bedriftsforsamling fra to lister, noe det ikke er anledning til.

For å tydeliggjøre regelverket for brukerne foreslås det derfor at det presiseres i bestemmelsene om forholdstallsvalg at man kun kan stille som kandidat på én liste. Dette er kun en presisering av gjeldende rett.

5.6.2. Representasjonsforskriften §§ 14 og 29 trettende ledd

Gjeldende rett

Det følger av representasjonsforskriften §§ 14 og 29 trettende ledd, at dersom arbeidstakerne skal velge to eller flere representanter til styret og kravet til kjønnsrepresentasjon ikke er oppfylt, rykker nærmeste kandidat på listen fra det underrepresenterte kjønn opp. Er kandidatene valgt inn fra ulike lister, foretas opprykk av det underrepresenterte kjønn på den listen som fikk færrest stemmer ved valget.

Når valget foregår som forholdstallsvalg, skal imidlertid styrevervene fordeles mellom listene i forhold til det antall stemmer hver liste har oppnådd på bakgrunn av en kvotientberegning. Den første medlemsplassen tilfaller den listen som har den største kvotient og så videre.

Departementets vurdering og forslag

Det har vært noe uklarhet knyttet til forståelsen av bestemmelsen om opprykksordningen i forbindelse med forholdstallsvalg. Departementet har blant annet fått spørsmål om det er listen som har fått færrest stemmer før kvotientberegningen som skal foreta opprykk eller om det er listen som har fått lavest kvotient.

Som det fremgår ovenfor skal opprykket av det underrepresenterte kjønn skje fra den listen som fikk færrest stemmer. Ved forholdstallsvalg velges imidlertid styrerepresentantene ut fra en kvotientberegning, og ikke ut fra antall stemmer. Selv om det følger av ordlyden i bestemmelsen at det er listen med "færrest stemmer" som skal foreta et opprykk, mener departementet likevel at bestemmelsen må forstås slik at det er listen som får lavest kvotient som må foreta opprykk. Dette innebærer at det er den "sist" valgte representanten fra denne listen som må bytte plass med en representant fra det underrepresenterte kjønn. Denne løsningen er også i tråd med den fremgangsmåten som ble redegjort for i departementets høringsbrev da bestemmelsen ble innført.

Departementet foreslår derfor at det presiseres i bestemmelsen i representasjonsforskriften §§ 14 og 29 trettende ledd at det er den listen som har fått lavest kvotient som må foreta opprykk for å oppfylle kravet til jevn kjønnsrepresentasjon.

5.6. Representasjonsforskriften §§ 18 og 33 - vararepresentanter

Gjeldende rett

Representasjonsforskriften §§ 18 og 33 regulerer hvor mange varamedlemmer som skal velges, og hvordan valget av disse skjer. Ved flertallsvalg skal det velges like mange varamedlemmer som det velges medlemmer og observatører, med tillegg av to. Dersom valget foregår som forholdstallsvalg, skal hver liste tildeles like mange varamedlemmer som den er tildelt medlemmer og observatører med tillegg av to. Dersom valget skal gjennomføres i valgkretser, skal det i hver krets velges like mange vararepresentanter som det er valgt medlemmer og observatører med tillegg av to.

Bestemmelsene i representasjonsforskriften §§ 18 og 33 åpner ikke for at det kan velges personlige varamedlemmer.

Departementets vurdering og forslag

Antall varamedlemmer

Bakgrunnen for at det er gitt regler om hvor mange varamedlemmer som skal velges, er at det tas høyde for endringer som ofte skjer i løpet av den toårige valgperioden, for eksempel fordi et styremedlem slutter eller av andre grunner fratrer fra sitt styreverv. Selv om et eller flere styremedlemmer slutter eller er fraværende vil arbeidstakerne

være representert i styret fordi varamedlemmene trer inn. Dersom det har skjedd så store endringer at arbeidstakernes styrerepresentasjon likevel ikke kan opprettholdes, kan styret beslutte at det avholdes et suppleringsvalg i valgperioden, jf. representasjonsforskriften § 18.

Som det fremgår over skal det velges så mange varamedlemmer som bestemmelsene angir. Departementet foreslår imidlertid at reglene om varamedlemmer endres slik at det ikke lenger stilles som krav at det skal velges et gitt antall varamedlemmer. Som det fremgår over er reglene om hvor mange varamedlemmer som skal velges gitt for å sikre at arbeidstakernes styrerepresentasjon kan opprettholdes til tross for fravær og fratreden i valgperioden. Konsekvensen av at det velges færre varamedlemmer er at det blir større sannsynlighet for at det må avholdes et suppleringsvalg for å opprettholde ansatterepresentasjonen i styret. Etter departementets vurdering kan det ikke anses for å være nødvendig å søke Bedriftsdemokratinemnda om unntak dersom arbeidstakerne ikke kan eller ønsker å velge flere varamedlemmer.

Det foreslås som følge av dette å endre ordlyden i bestemmelsene i representasjonsforskriften §§ 18 og 23 om valg av varamedlemmer fra ”skal” til ”bør”.

Personlige varamedlemmer

Departementet har oppfattet det slik at det er et ønske blant flere om at regelverket bør åpne for at det kan velges personlige varamedlemmer. Bedriftsdemokratinemnda mottar jevnlig søknader om dette, noe som også kan tyde på at en slik løsning er ønskelig. I mange saker har nemnda godkjent ordninger med personlige varamedlemmer. Bedriftsdemokratinemnda har i sine vedtak blant annet lagt vekt på at dette har vært en praktisk måte å fordele verv mellom ulike fagforeninger.

Departementet er enig i nemndas vurdering av at ordninger med personlige varamedlemmer ofte vil kunne være hensiktsmessige blant annet når det gjelder fordeling av styreverv mellom de ulike fagforeningene i selskapet, og mener at regelverket derfor bør åpne for at det kan velges personlige varamedlemmer uten at det er nødvendig å søke Bedriftsdemokratinemnda om dette. Departementet ser at en ordning med personlige varamedlemmer kan føre til at en kandidat som ut fra antall stemmer eller kvotient ellers ville blitt valgt som varamedlem likevel ikke får dette vervet. Det legges imidlertid til grunn at dersom man på en liste har gått inn for å ha personlige varamedlemmer, også har foretatt en avveining av dette i forhold til de fordelene man vil ha ved å ha personlige varamedlemmer.

De ovennevnte hensynene gjør seg imidlertid ikke gjeldende dersom valget skal avholdes som flertallsvalg, ettersom det i disse tilfellene skal stemmes på enkeltpersoner.

Departementet foreslår på denne bakgrunn at det kan velges personlige varamedlemmer når valget skal foregå som forholdtallsvalg. Ettersom det kun foreslås å åpne for personlige varamedlemmer ved forholdstallsvalg er det etter departementets

vurdering mest naturlig å innta en bestemmelse om dette i representasjonsforskriften §§ 14 og 28 om forholdstallsvalg fremfor i bestemmelsene om varamedlemmer, jf. representasjonsforskriften §§ 18 og 33.

Når det gjelder hvem som skal kunne foreslå at det skal være personlige varamedlemmer på en liste, er det etter departementets vurdering naturlig at det kan gjøres av de som er forslagsstillere for listen.

5.7. Utvidelse av styrerepresentasjonen

Gjeldende rett

Det er ingen bestemmelse i representasjonsforskriften som angir tidspunktet for når arbeidstakernes styrerepresentasjon skal utvides som følge av en økning av antall ansatte.

Det følger av representasjonsforskriften § 7 at dersom styret har truffet vedtak om at de ansattes rett til styrerepresentasjon skal opphøre fordi selskapet har 30 ansatte eller færre, opphører styrerepresentasjonen først når funksjonstiden løper ut.

I henhold til representasjonsforskriften § 17 regnes funksjonstiden fra valget og opphører ved avslutningen av den ordinære generalforsamlingen det året funksjonstiden utløper. Videre følger det av denne bestemmelsen at valg skal finne sted hvert annet år, og at valgperioden er to år.

Departementets vurdering og forslag

Etter departementets vurdering vil det være naturlig at reglene om opphør av arbeidstakernes styrerepresentasjon anvendes analogisk for de tilfellene hvor styrerepresentasjonen skal utvides. Begge situasjonene gjelder endringer i arbeidstakernes representasjon i de styrende organene og de hensyn som ligger bak bestemmelsen om tidspunktet for opphør, gjør seg også gjeldende i de tilfellene hvor styrerepresentasjonen skal utvides. Departementet legger derfor til grunn at en eventuell utvidelse av styrerepresentasjonen først vil skje i forbindelse med valget som avholdes etter funksjonstidens utløp.

For å gjøre regelverket tydeligere, foreslår departementet at det blir inntatt en presisering i representasjonsforskriften når det gjelder på hvilket tidspunkt en eventuell utvidelse av arbeidstakernes styrerepresentasjon skal skje. Etter departementets syn bør denne presiseringen inntas i bestemmelsen som regulerer opphør av styrerepresentasjonen, ettersom også disse tilfellene dreier seg om en endring knyttet til arbeidstakernes representasjon i styret.

6. Sammenslåing av forskrifter

6.1. Bakgrunn

Arbeidstakerne er gitt rett til representasjon i de styrende organene også i andre typer selskaper/foretak enn aksje- og allmennaksjeselskaper, som for eksempel i interkommunale selskaper, statsforetak og helseforetak. Gjennomføringen av arbeidstakernes rett til representasjon i de styrende organene er nærmere regulert i egne forskrifter for de ulike selskaps- og foretakstypene, se oversikt nedenfor.

- Forskrift 13. desember 1985 nr. 2096 til selskapslovens bestemmelser om ansattes rett til representasjon i styringsorganene.

- Forskrift 20. desember 1991 nr. 838 til statsforetakslovens bestemmelser om ansattes rett til representasjon i styringsorganene.

- Forskrift 29. august 2006 nr. 1009 om ansattes rett til representasjon i styrer for interkommunale selskaper.

- Forskrift 15. november 2002 nr. 1287 til helseforetakslovens bestemmelser om de ansattes rett til representasjon i regionale helseforetaks og helseforetaks styrer.

6.2. Departementets vurdering og forslag

Representasjonsforskriften og de ovennevnte forskriftene har langt på vei sammenfallende regler for gjennomføringen av valget, som for eksempel når det gjelder valgstyrets oppgaver, hvem som er stemmeberettigede og valgbare, reglene om flertalls- og forholdstallsvalg m.v. Videre er reglene om Bedriftsdemokratienemnda like. Departementet har derfor vurdert om disse forskriftene burde slås sammen til én felles forskrift som regulerer arbeidstakernes rett til representasjon i de styrende organene, med sikte på å gjøre regelverket mer oversiktlig og lettere tilgjengelig for brukerne.

Departementet har arbeidet med en sammenstilling av bestemmelsene i de ovennevnte forskriftene. Gjennom dette arbeidet har departementet imidlertid sett at forskjellene mellom forskriftene, blant annet når det gjelder styringsorganer, ville medført at det måtte lages en rekke særregler for de ulike selskaps- og foretakstypene. Videre ville forskriften måtte ha ulike begreper, noe som ville gjort forskriftsteksten tyngre å lese og etter vårt syn mindre oversiktlig for brukerne. Et annet alternativ ville ha vært å innføre nye "samlebegreper", men dette ville etter departementets syn ikke ha bidratt til å gjøre reglene enklere å anvende.

Selv om departementet i utgangspunktet mente at det ville være hensiktsmessig med en felles representasjonsforskrift uavhengig av selskaps- eller foretakstype, har vi likevel kommet til at det vil være enklere for brukerne å forholde seg til en forskrift som kun regulerer arbeidstakerrepresentasjonen i den selskaps- eller foretakstypen de er omfattet av.

Det foreslås som følge av dette å beholde dagens forskriftsstruktur.

7. Bedriftsdemokratinemnda

7.1. Gjeldende ordning for Bedriftsdemokratinemnda

Bedriftsdemokratinemnda har myndighet til å gjøre unntak fra lov og forskrifter om arbeidstakernes rett til representasjon i blant annet aksjeselskaper, ansvarlige selskaper, kommandittselskaper og statsforetaks styrende organer. Nemnda har også myndighet til å etablere ordninger med felles representasjon i morselskapets styre (konsernordninger), og til å avgjøre klager i forbindelse med valg til styringsorganene.

Bedriftsdemokratinemnda oppnevnes av Kongen (delegert til Arbeidsdepartementet) og består av syv medlemmer med personlige varamedlemmer, jf. representasjonsforskriften § 40. Nemndas leder og to medlemmer med varamedlemmer skal være nøytrale. To medlemmer med varamedlemmer oppnevnes etter forslag fra arbeidstakerorganisasjoner (p.t. LO) og to medlemmer med varamedlemmer oppnevnes etter forslag fra arbeidsgiverorganisasjoner (p.t. NHO).

Det følger av representasjonsforskriften § 40 siste ledd at Bedriftsdemokratinemnda kan vedta at myndighet knyttet til unntakssøknader, søknad om innføring av konsernordning og valgklager kan delegeres til et utvalg av nemndas medlemmer eller nemndas leder. Bedriftsdemokratinemnda har gitt et arbeidsutvalg, bestående av nemndas leder og et medlem fra henholdsvis arbeidstaker- og arbeidsgiversiden, fullmakt til at treffe avgjørelser innenfor nemndas myndighetsområde. Arbeidsutvalget behandler innkomne saker i stort sett månedlige møter.

Den samlede nemnd skal blant annet vurdere Bedriftsdemokratinemndas generelle praksis, drøfte prinsipielle enkeltspørsmål, fastsette eventuelle retningslinjer for fremtidige avgjørelser og godkjenne årsberetningen for nemndas virksomhet. Videre skal Bedriftsdemokratinemnda avgjøre enkeltsaker som etter nemndas egen beslutning, lederens vurdering eller krav fra et medlem av arbeidsutvalget skal avgjøres av den samlede nemnd. Det er normalt møte i samlet nemnd to ganger i året, hvor de sakene som på det tidspunktet ligger til behandling for Bedriftsdemokratinemnda blir behandlet.

7.2 Bedriftsdemokratinemndas størrelse og sammensetning

7.2.1. Bedriftsdemokratinemndas størrelse - departementets vurdering og forslag

Etter departementets vurdering bør den nåværende størrelsen på Bedriftsdemokratinemndas reduseres.

Bakgrunnen for dette er blant annet at det faktisk er slik at de fleste søknadene til Bedriftsdemokratinemnda blir behandlet av arbeidsutvalget bestående av tre medlemmer alene. Departementet viser videre til at reglene om arbeidstakernes rett til representasjon i de styrende organene nå må anses for å være godt innarbeidet i norsk arbeidsliv, og Bedriftsdemokratinemnda har også etablert en omfattende og hensiktsmessig praksis. Det er dermed meget sjelden at Bedriftsdemokratinemnda behandler prinsipielle enkeltspørsmål eller foretar justeringer av nemndas praksis.

Videre har saksmengden i Bedriftsdemokratinemnda de senere årene vært relativt lav og de foreslåtte regelverksendringene vil sannsynlig innebære en reduksjon av antallet søknader til Bedriftsdemokratinemnda. Selv om søknadene som behandles av nemnda kan være kompliserte, er det likevel tale om et begrenset saksfelt og i stor grad ensartede saker.

Etter departementets vurdering anses det derfor ikke for å være nødvendig å ha en nemnd bestående av syv medlemmer når den i praksis kun behandler et tilfeldig fåtall av sakene som innkommer til Bedriftsdemokratinemnda. Det foreslås på bakgrunn av dette at Bedriftsdemokratinemndas størrelse blir redusert.

Det neste spørsmålet som må vurderes, er hvor mange medlemmer Bedriftsdemokratinemnda bør ha.

Som nevnt behandles de fleste sakene som fremmes for Bedriftsdemokratinemnda av et arbeidsutvalg bestående av tre medlemmer; et nøytralt medlem (leder) og to medlemmer som representerer henholdsvis arbeidstaker- og arbeidsgiversiden. Etter departementets erfaring fremstår dette som en hensiktsmessig og velfungerende ordning.

Departementet ber på denne bakgrunn om eventuelle synspunkter på et forslag om at Bedriftsdemokratinemnda bør bestå av tre medlemmer.

7.2.2. Bedriftsdemokratinemndas sammensetning – departementets vurdering og forslag

Når det gjelder Bedriftsdemokratinemndas sammensetning, blir medlemmene fra arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjonene i praksis oppnevnt fra LO og NHO. Bakgrunnen for dette er at de fleste sakene som behandles av nemnda gjelder parter som er tilsluttet disse organisasjonene. Bedriftsdemokratinemnda er imidlertid gitt myndighet til å gjøre unntak fra reglene om arbeidstakerrepresentasjon også for andre næringer, blant annet ved forskrift om ansattes rett til representasjon i styrer for interkommunale selskaper og forskrift til helseforetakslovens bestemmelser om de ansattes rett til representasjon i regionale helseforetaks og helseforetaks styrer. Også for de aksje- og allmennaksjeselskapene som er omfattet av representasjonsforskriften kan de berørte partene være tilsluttet andre organisasjoner enn LO og NHO.

Det er etter departementets syn naturlig at det er organisasjonene som har flest saker for nemnda, og som dessuten er de største organisasjonene, som er representert i Bedriftsdemokratinemnda. Det er etter vår vurdering heller ikke grunnlag for å hevde at dagens sammensetning ikke gir Bedriftsdemokratinemnda tilstrekkelig legitimitet. Dette tilsier at LO og NHO fremdeles bør være representert i Bedriftsdemokratinemnda. Departementet mener imidlertid at det er naturlig at også andre arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjoner bør ha mulighet til å være representert i Bedriftsdemokratinemnda.

På denne bakgrunn bes det om eventuelle synspunkter på et forslag om at varamedlemmene for de faste medlemmene fra arbeidstaker- og arbeidsgiversiden blir oppnevnt fra andre organisasjoner enn de som er oppnevnt som faste medlemmer i Bedriftsdemokratineemnda.

7.3 Krav til Bedriftsdemokratineemndas leder

7.3.1. Gjeldende rett

Det følger av bestemmelsen i representasjonsforskriften § 40 annet ledd at lederen av Bedriftsdemokratineemnda skal oppfylle de vilkår som er foreskrevet for høyesterettsdommere. I henhold til lov 13. august 1915 nr. 5 om domstolene (domstolloven) § 54 må høyesterettsdommere være fylt 30 år og ha juridisk embetseksamen med beste karakter.

7.3.2. Departementets vurdering og forslag

Etter departementet syn er det ikke nødvendig at representasjonsforskriften stiller særlige vilkår knyttet til alder og eksamenskarakter for Bedriftsdemokratineemndas leder. Dette kravet må ses i et historisk lys.

Det avgjørende for oppnevningen av Bedriftsdemokratineemndas leder bør etter departementets vurdering først og fremst være at vedkommende har god innsikt i og erfaring med selskapsretts- og arbeidslivsspørsmål. Videre vil blant annet forståelse for og erfaring med partssammensatt arbeid være av betydning.

Departementet viser dessuten til andre partssammensatte nemnder det er naturlig å sammenligne med, som for eksempel Tariffnemnda og Tvisteløsningsnemnda. Tariffnemnda kan treffe vedtak om at en landsomfattende tariffavtale skal gjelde for alle arbeidstakere som utfører arbeid av den art avtalen omfatter, og Tvisteløsningsnemnda behandler som nevnt tvister mellom arbeidstaker og arbeidsgiver knyttet til arbeidsmiljøloven. Det er for de to nevnte nemndene ikke stilt særlige krav til verken lederens eller medlemmenes alder eller eksamenskarakterer. For Tvisteløsningsnemndas leder er det stilt som krav at vedkommende skal ha juridisk embetseksamen og særlig innsikt i arbeidslivsspørsmål, jf. § 1(3) i forskrift om tvisteløsningsnemnd etter arbeidsmiljøloven. Når det gjelder Tariffnemnda er det ikke stilt noen særlige krav til lederen, jf. § 2 i lov 4. juni 1993 nr. 58 om allmenngjøring av tariffavtaler m.v. (allmenngjøringsloven).

Departementet foreslår derfor at bestemmelsen i representasjonsforskriften § 40 annet ledd endres slik at det kun stilles som krav at lederen av Bedriftsdemokratineemnda skal ha juridisk embetseksamen.

8. Merknader til de enkelte bestemmelser

I tillegg til de forslagene til endringer som fremgår av de foregående punktene, foreslår departementet enkelte andre endringer i representasjonsforskriften. Dette er i all hovedsak språklige endringer som ikke vil innebære en endring i reglenes materielle innhold. Departementet foreslår videre noen strukturelle endringer i forskriften, slik at både hele og deler av enkelte bestemmelser har fått en ny plassering. Det er dessuten foreslått endringer av forskriftens kapittelinndeling.

8.1. Merknader til bestemmelsene i representasjonsforskriften

Til § 1 bokstav a)

Begrepet ansatt er endret til arbeidstaker. Endringen er kun av språklig karakter, og innebærer ingen materiell endring av begrepet. Videre er unntaket for ferievikariater flyttet fra representasjonsforskriften § 1 bokstav b) til denne bestemmelsen. Endringen er kun av strukturell art.

Til § 1 bokstav b)

Unntaket for "heimearbeid" er opphevet fra bestemmelsen, slik at arbeidstakere som utfører arbeid hjemmefra også skal tas med i beregningen av hvor mange arbeidstakere det er i virksomheten. Unntaket for ferievikariater er flyttet til bestemmelsen i § 1 bokstav a).

Til § 1 bokstav c)

Det er foretatt språklige endringer som følge av at begrepet ansatt er endret, jf. merknad til bokstav a).

Til § 1 ny bokstav e)

Bestemmelsen innfører et nytt begrep. Dette omfatter som det fremgår av ordlyden både et flertall av arbeidstakerne og lokale fagforeninger som omfatter et flertall av arbeidstakerne. Det vises for øvrig til punkt 5.

Til § 2 (nåværende §§ 3 og 4)

Bestemmelsen i første ledd er innholdsmessig endret ved at det kun er selskaper som driver bank- og finansieringsvirksomhet og forsikringsvirksomhet som er unntatt fra virkeområdet. I tillegg er bestemmelsen flyttet i forhold til gjeldende plassering. Bestemmelsen som følger av andre ledd er en videreføring av den nåværende bestemmelsen i representasjonsforskriften § 4, men den er isteden inntatt i bestemmelsen om næringsmessig avgrensning. Det er gjort noen språklige endringer for å tilpasse bestemmelsen den nye plasseringen, men de er ikke ment å innebære noen endring av det materielle innholdet.

Til § 3 (nåværende § 2)

Denne bestemmelsen viderefører gjeldende bestemmelse i representasjonsforskriften § 2 første til fjerde ledd og angir når arbeidstakernes rett til representasjon oppstår i henhold til aksje- og allmennaksjeloven §§ 6-4 og §§ 6-35. Bestemmelsene som i dag følger av representasjonsforskriften § 2 femte og sjette ledd, og som angir hva Bedriftsdemokratineemnda kan dispensere fra er ikke videreført. Bakgrunnen er at dette anses for å ligge innenfor nemndas generelle kompetanse til å gi unntak fra regelverket i henhold til representasjonsforskriften § 5.

Til § 4 (nåværende § 8)

Bestemmelsen er en videreføring av deler av bestemmelsen i representasjonsforskriften § 8. Det er foretatt enkelte språklige endringer, som ikke medfører noen materiell endring. De nåværende reglene i representasjonsforskriften § 8 om avstemning er imidlertid ikke videreført. Bakgrunnen for dette er at det ikke anses nødvendig å forskriftsfeste detaljerte regler om hvordan en eventuell avstemning skal foregå. Det må imidlertid kunne dokumenteres at kravet støttes av et flertall av arbeidstakerne.

Til § 5 (nåværende § 7)

Første ledd i bestemmelsen er nytt, og presiserer tidspunktet for når styrerepresentasjonen skal utvides som følge av at antall ansatte i virksomheten har økt. Det vises til punkt 5.7. for en nærmere redegjørelse. Bestemmelsen for øvrig er en videreføring av bestemmelsene som i dag følger av representasjonsforskriften § 7 første til fjerde, samt åttende ledd. De øvrige delene av gjeldende bestemmelse er videreført i andre bestemmelser. Dette gjelder likevel ikke siste ledd i den nåværende bestemmelsen som gjelder hva det kan søkes Bedriftsdemokratineemnda om. Denne bestemmelsen er ikke videreført, fordi den anses for å falle inn under nemndas generelle kompetanse til å gi unntak fra regelverket, jf. den nåværende bestemmelsen i representasjonsforskriften § 5.

Til § 6 (nåværende § 7)

Reglene om opphør av bedriftsforsamling, som i dag følger av representasjonsforskriften § 7 femte til syvende ledd foreslås videreført, men er skilt ut i en egen bestemmelse som kun gjelder opphør av bedriftsforsamling.

Til § 7 (nåværende § 9)

Bestemmelsen viderefører gjeldende bestemmelse i representasjonsforskriften § 9 om regler ved arbeidstakernes valg av styrerepresentanter. Det er inntatt en presisering om at også elektronisk valg anses for å være skriftlig. Bestemmelsen som i dag følger av bestemmelsens tredje ledd, om at det kan søkes Bedriftsdemokratineemnda om unntak fra kravet til skriftlighet, er ikke videreført ettersom et slikt unntak faller innenfor nemndas generelle kompetanse til å dispensere fra representasjonsregelverket, jf. representasjonsforskriften § 5. Se for øvrig punkt 5.5. for en nærmere beskrivelse om skriftlig valg. Siste ledd i bestemmelsen, om valgkretser, er nytt. Det er en videreføring av nåværende bestemmelse i representasjonsforskriften § 15 første ledd, som isteden er

inntatt her fordi den angir vilkåret for når det kan kreves at valget avholdes i valgkretser, og departementet anser det for naturlig at den plasseres sammen med de øvrige reglene om valgmåter.

Til § 8 (nåværende § 10)

Dette er en videreføring av bestemmelsen i representasjonsforskriften § 10. Departementet vil for ordens skyld presisere at siste ledd i bestemmelsen, som unntar daglig leder som er styremedlem på aksjonærenes vegne, samt ansatte som eier mer enn 10 prosent av aksjene i selskapet fra å være stemmeberettigede, kun gjelder ved valg til styret i det selskapet man er ansatt. Man vil dermed kunne stemme ved valg til morselskapets styre dersom det er innført konsernordning.

Til § 9 (nåværende § 11)

Også denne bestemmelsen er en videreføring av gjeldende bestemmelse i representasjonsforskriften § 11. Det følger av bestemmelsens siste ledd at arbeidstakere som ikke er stemmeberettigede fordi de er daglig leder og styremedlem på aksjonærenes vegne eller eier mer enn 10 prosent av aksjekapitalen i selskapet heller ikke er valgbare. Departementet bemerker at dette kun gjelder muligheten til å stille til valg til styret i det selskapet man er ansatt. Dersom det er innført en konsernordning vil man kunne stille som kandidat ved valg til morselskapets styre. Det vises også til merknaden til § 8.

Til § 10 (nåværende § 12)

Den gjeldende bestemmelsen i representasjonsforskriften § 12 om valgstyre er delt i to bestemmelser; en om opprettelse av valgstyre og en om valgstyrets oppgaver. Denne bestemmelsen viderefører de delene av nåværende bestemmelse som gjelder opprettelsen av et valgstyre. Fremgangsmåtene for hvordan valgstyret skal opprettes er imidlertid ikke videreført. Bakgrunnen for dette er at departementet ikke anser det for å være nødvendig å forskriftsfeste regler om dette.

Til § 11 (nåværende § 12)

Dette er en videreføring av den delen av gjeldende bestemmelse i representasjonsforskriften § 12 som omhandler valgstyrets oppgaver i forbindelse med valget. Bestemmelsen i nåværende § 12 tolvte ledd om postforsendelse er likevel ikke videreført. Dette innebærer imidlertid ikke at det ikke er anledning til å avholde valget ved postforsendelse, men departementet anser det ikke for å være nødvendig med en slik detaljert regel om fremgangsmåten og at de generelle reglene om valg er tilstrekkelige. Det er også gjort enkelte språklige endringer, uten at disse innebærer en realitetsendring.

Til § 12 (nåværende § 20)

Bestemmelsen viderefører den nåværende bestemmelsen i representasjonsforskriften § 20. Bestemmelsens ordlyd er endret slik at den tar høyde for de utgiftene som kan påløpe i forbindelse med valget uten at de blir nærmere angitt. Dette er i tråd med det som må anses for å omfattes av bestemmelsen i dag, og endringen medfører derfor

ingen endring av bestemmelsens materielle innhold.

Til § 13 (nåværende § 13)

Dette er en videreføring av reglene om fremgangsmåten ved flertallsvalg som følger av gjeldende bestemmelse i representasjonsforskriften § 13. Det er også gjort enkelte språklige samt strukturelle endringer, men disse medfører ikke noen endring av gjeldende rett.

Til § 14 (nåværende § 13)

De gjeldende reglene i representasjonsforskriften § 13 om fordelingen av verv ved flertallsvalg videreføres, men er skilt ut i en egen bestemmelse for å gjøre regelverket lettere tilgjengelig. De språklige endringene medfører ingen materiell endring.

Til § 15 (nåværende § 14)

Bestemmelsen viderefører representasjonsforskriften § 14 og denne bestemmelsens regler om fremgangsmåten ved forholdstallsvalg. Det er tatt inn en ny bestemmelse i andre ledd som åpner for at det kan foreslås personlige varamedlemmer. Videre er det inntatt en presisering i bestemmelsen om at man kun kan stille som kandidat på en liste. De språklige endringene som er foretatt innebærer ingen endring av det materielle innholdet i bestemmelsen.

Til § 16 (nåværende § 14)

Denne bestemmelsen viderefører reglene om fordelingen av styrevervene når valget har vært avholdt som forholdstallsvalg som i dag følger av representasjonsforskriften § 14. Reglene er imidlertid inntatt i en egen bestemmelse for å gjøre regelverket lettere tilgjengelig. De øvrige endringene er kun av språklig art.

Til § 17 (nåværende § 15)

Dette er en videreføring av representasjonsforskriften § 15 som gir regler for valg i valgkretser. Det er gjort enkelte språklige endringer og oppbygningen av bestemmelsen er noe endret, men dette medfører likevel ikke en endring av reglens materielle innhold. Bestemmelsen som i dag følger av representasjonsforskriften § 15 første ledd er av strukturelle hensyn flyttet til § 7. Se også merknad til representasjonsforskriften § 7.

Til § 18 (nåværende § 18)

Det er gjort en endring i bestemmelsen som i dag følger av representasjonsforskriften § 18 ved at det ikke lenger stilles krav om at det *skal* velges et visst antall varamedlemmer. Ordlyden er isteden endret til at det *bør* velges varamedlemmer i overensstemmelse med det antallet som fremgår av bestemmelsen. Departementet bemerker imidlertid at det anbefales at arbeidstakerne velger så mange varamedlemmer som det er lagt opp til i forskriften for å ta høyde for fravær og andre endringer som ofte inntreffer i løpet av valgperioden. Den nåværende bestemmelsen i representasjonsforskriften § 18 fjerde ledd, hvor det fremgår at for vararepresentanter

gjelder ellers de regler som er gitt for styremedlemmer, er fjernet. Dette innebærer ikke en endring av gjeldende rett, men følger allerede av aksje- og allmennaksjelovens regler om styremedlemmer og departementet anser derfor denne bestemmelsen for å være overflødig.

Til § 19 (nåværende § 16)

Bestemmelsen viderefører nåværende bestemmelse i representasjonsforskriften § 16. Det er gjort noen språklige endringer, uten at det medfører en endring av reglenes materielle innhold. Endringene er gjort for at bestemmelsens utforming i større grad skal være tilpasset samfunnsutviklingen.

Til § 20 (nåværende § 17)

Dette er en videreføring av representasjonsforskriften § 17. Det er foretatt enkelte strukturelle og språklige endringer som ikke er av betydning for bestemmelsens materielle innhold.

Til § 21 (nåværende § 19)

Bestemmelsen viderefører reglene om suppleringsvalg som i dag følger av representasjonsforskriften § 19. De språklige endringene er uten materiell betydning.

Til § 22 (nåværende § 21)

Bestemmelsen er en delvis videreføring av bestemmelsen i representasjonsforskriften § 21 om valg av medlemmer til bedriftsforsamlingen. Det er foretatt enkelte språklige endringer, herunder i overskriften, som ikke medfører noen endring av gjeldende regler. Bestemmelsene som i dag følger av representasjonsforskriften § 21 første ledd siste punktum og delvis av annet ledd er fjernet. Bakgrunnen er at disse bestemmelsene omhandler aksjonærenes valg av medlemmer til bedriftsforsamlingen. De anses derfor ikke å høre til i en forskrift som regulerer arbeidstakernes valg av arbeidstakerrepresentanter til de styrende organene.

Til § 23 (nåværende § 22)

Dette er en videreføring av den gjeldende bestemmelsen i representasjonsforskriften § 22 om observatører til bedriftsforsamlingen. Det er gjort en endring når det gjelder hvem som kan beslutte at det skal velges observatører til bedriftsforsamlingen. Etter gjeldende rett kan dette besluttes av en eller flere lokale fagforeninger som omfatter to tredjedeler av de ansatte eller et flertall av de ansatte. Bestemmelsen er endret slik at dette kan besluttes av et flertall av arbeidstakerne, herunder en eller flere lokale fagforeninger som omfatter et flertall av arbeidstakerne. Dette innebærer følgelig en reduksjon i forhold til kravet til hvor mange arbeidstakerne den eller de lokale fagforeningene må omfatte for å kunne fatte en slik beslutning.

Til § 24 (nåværende § 23)

Bestemmelsen viderefører representasjonsforskriften § 23 første og tredje ledd. Annet ledd i den nåværende bestemmelsen i representasjonsforskriften § 23 er av strukturelle grunner flyttet til bestemmelsen som omhandler valgstyret, se forslag til § 28. Det er

dessuten gjort noen språklige endringer, som ikke medfører noen materiell endring.

Til § 25 (nåværende § 24)

Bestemmelsen er en videreføring av bestemmelsen som i dag følger av representasjonsforskriften § 24. Det er presisert at elektronisk valg anses for å være skriftlig. Bestemmelsen i representasjonsforskriften § 24 tredje ledd, hvor det fremgår at det kan søkes Bedriftsdemokratineemnda om unntak fra kravet til skriftlighet, er fjernet. Det vises for øvrig til punkt 5.5 og merknadene til § 7. Det siste leddet i bestemmelsen, om valgkretser, er en videreføring av den nåværende bestemmelsen i representasjonsforskriften § 30 første ledd. Denne er flyttet fordi den angir vilkåret for når det kan kreves at valget avholdes i valgkretser, og det er naturlig at den plasseres sammen med de øvrige reglene som om valgmåter.

Til § 26 (nåværende § 25)

Dette er en videreføring av bestemmelsen i representasjonsforskriften § 25. Det er gjort noen språklige endringer som ikke er av betydning i forhold til det materielle innholdet. Se for øvrig merknad til § 8.

Til § 27 (nåværende § 26)

Bestemmelsen viderefører gjeldende bestemmelse i representasjonsforskriften § 26. Det er foretatt enkelte språklige endringer. Se også merknaden til § 9.

Til § 28 (nåværende § 27)

Den nåværende bestemmelsen i representasjonsforskriften § 27 om valgstyre er inntatt i to bestemmelser; en om opprettelse av valgstyre og en om valgstyrets oppgaver. I denne bestemmelsen videreføres den delen av nåværende bestemmelse som gjelder opprettelsen av et valgstyre. Reglene om fremgangsmåten for opprettelse av valgstyret er imidlertid ikke videreført, fordi det ikke anses for å være nødvendig med særlige regler om dette. I tillegg er bestemmelsen som angir tidspunktet for når valgstyret skal opprettes, som i dag følger av representasjonsforskriften § 23 annet ledd inntatt i denne bestemmelsen.

Til § 29 (nåværende § 27)

Dette er en videreføring av representasjonsforskriften § 27 som omhandler valgstyrets oppgaver i forbindelse med valget. Bestemmelsen i nåværende § 27 tolvte ledd om postforsendelse er imidlertid ikke videreført. Det er fremdeles anledning til å avholde valg ved postforsendelse, men departementet anser det ikke for å være nødvendig å forskriftsfeste detaljerte regler om fremgangsmåten for dette. Det er også gjort enkelte språklige endringer, uten at disse innebærer en materiell endring av reglene.

Til § 30 (nåværende § 35)

Bestemmelsen viderefører bestemmelsen i representasjonsforskriften § 20. Ordlyden er endret slik at det tas høyde for de utgiftene som oppstår i forbindelse med valget uten at de blir nærmere angitt. Dette er i tråd med det som må anses for å omfattes av bestemmelsen i dag, og endringen medfører derfor ingen endring av gjeldende rett.

Til § 31 (nåværende § 28)

Dette er en videreføring av reglene om fremgangsmåten ved flertallsvalg som følger av bestemmelsen i representasjonsforskriften § 28. De språklige og strukturelle endringene medfører ingen materiell endring av gjeldende regler.

Til § 32 (nåværende § 28)

De gjeldende reglene i representasjonsforskriften § 28 om fordelingen av verv ved flertallsvalg videreføres, men er skilt ut i en egen bestemmelse for å gjøre regelverket mer oversiktlig for brukerne. De språklige endringene medfører ingen materiell endring.

Til § 33 (nåværende § 29)

Bestemmelsen viderefører representasjonsforskriften § 29 om regler for fremgangsmåten ved forholdstallsvalg. Det er inntatt en ny bestemmelse i andre ledd som åpner for at det kan foreslås personlige varamedlemmer. Det er også inntatt en presisering i bestemmelsen om at man kun kan stille som kandidat på en liste. De øvrige endringene er kun av språklig art, og innebærer ikke en endring av det materielle innholdet av bestemmelsen.

Til § 34 (nåværende § 29)

I denne bestemmelsen videreføres reglene i representasjonsforskriften § 29 om fordelingen av styreverv når valget har vært avholdt som forholdstallsvalg. Reglene er imidlertid inntatt i en egen bestemmelse for å gi et lettere tilgjengelig regelverk. De øvrige endringene er kun av språklig art.

Til § 35 (nåværende § 30)

Dette er en videreføring av bestemmelsen i representasjonsforskriften § 30 om valg i valgkretser. Bestemmelsen som i dag følger av representasjonsforskriften § 30 første ledd er av strukturelle hensyn flyttet til § 25. Se i den forbindelse merknad til § 25. Det er gjort enkelte språklige endringer, i tillegg til at oppbygningen av bestemmelsen er noe endret. Dette medfører likevel ingen materiell endring av reglenes innhold.

Til § 36 (nåværende § 33)

Det er gjort en endring i bestemmelsen som i dag følger av representasjonsforskriften § 18 ved at det ikke lenger stilles krav om at det *skal* velges et visst antall varamedlemmer. Ordlyden er isteden endret til at det *bør* velges varamedlemmer i overensstemmelse med det antallet som fremgår av bestemmelsen, jf. punkt. Departementet bemerker imidlertid at det anbefales at arbeidstakerne velger så mange varamedlemmer som det er lagt opp til i forskriften for å ta høyde for fravær og andre endringer som ofte inntreffer i løpet av valgperioden. Den nåværende bestemmelsen i representasjonsforskriften § 18 fjerde ledd, hvor det fremgår at for vararepresentanter gjelder ellers de regler som er gitt for styremedlemmer, er fjernet. Dette innebærer ikke en endring av gjeldende rett, men følger allerede av aksje- og allmennaksjelovens regler om styremedlemmer og departementet anser derfor denne bestemmelsen for å

være overflødig.

Til § 37 (nåværende § 31)

Bestemmelsen viderefører nåværende bestemmelse i representasjonsforskriften § 31. Det er gjort noen språklige endringer, uten at de endrer reglens materielle innhold. Endringene innebærer imidlertid at ordlyden i større grad er tilpasset samfunnsutviklingen. Det antas for eksempel at det er andre måter som er vel så praktiske å orientere om valgresultatet på enn ved oppslag, og ordlyden åpner derfor for også andre orienteringsmåter.

Til § 38 (nåværende § 32)

Dette er en videreføring av representasjonsforskriften § 32. Det er foretatt enkelte strukturelle og språklige endringer som ikke er av materiell betydning for bestemmelsens innhold.

Til § 39 (nåværende § 34)

Bestemmelsen viderefører reglene om suppleringsvalg som i dag følger av representasjonsforskriften § 34. De språklige endringene er uten materiell betydning.

Til § 40 (nåværende § 36)

Bestemmelsen er en videreføring av reglene som i dag følger av representasjonsforskriften § 36 om bedriftsforsamlingens valg av medlemmer til styret. Det er gjort noen språklige og strukturelle endringer i bestemmelsen, men de medfører ingen materiell endring. Departementet vil for ordens skyld presisere at valget skal avholdes gruppevis dersom det blir fremsatt krav om dette, selv om det forut er fremmet et krav om forholdstallsvalg.

Til § 41 (nåværende § 37)

Dette er en videreføring av representasjonsforskriften § 37. Bestemmelsen som i dag følger av representasjonsforskriften § 37 tredje ledd videreføres imidlertid ikke.

Til § 42 (nåværende § 38)

Bestemmelsen viderefører deler av bestemmelsen som i dag følger av representasjonsforskriften § 38. Bestemmelsen er endret ved at kravet til hvor stor andel av arbeidstakerne den eller de lokale fagforeningene må omfatte er redusert fra to tredjedeler til et flertall, jf. punkt 4.

Til § 43 (nåværende § 39)

Bestemmelsen viderefører den nåværende bestemmelsen i representasjonsforskriften § 39. Bestemmelsene som følger av representasjonsforskriften § 39 tredje til femte ledd er imidlertid ikke videreført. Bakgrunnen er at kravene som følger av disse bestemmelsene ikke anses for å være nødvendige å forskriftsfeste.

Til § 44

Bestemmelsen er ny, og regulerer adgangen til å inngå avtale om innføring av konsernordning mellom konsernet/gruppen og et flertall av arbeidstakerne, herunder fagforeninger som representerer et flertall av arbeidstakerne. En konsernordning skal omfatte alle arbeidstakerne i konsernet. Videre skal selskaper som etableres eller overtas etter at avtalen er inngått innlemmes i ordningen. Det vises for øvrig til punkt 3.2. for nærmere omtale.

Til § 45

Denne bestemmelsen er ny. Den angir at en avtale om innføring om konsernordning skal være skriftlig, samt at det skal fremgå hvem som har inngått avtalen.

Til § 46 (nåværende § 45)

Bestemmelsen er endret slik at det er departementet og ikke Kongen som oppnevner nemnda. Antallet medlemmer i nemnda er redusert fra syv til tre, se også punkt 7.2. Videre er kravet om at lederen skal oppfylle de vilkår som stilles for høyesterettsdommere fjernet.

Til § 47 (nåværende §§ 5 og 41)

Bestemmelsene i representasjonsforskriften §§ 5 og 41 om hva Bedriftsdemokratinemnda kan gi unntak fra, er videreført i en felles bestemmelse. Den nærmere angivelsen av hva nemnda kan legge vekt på i sin avgjørelse, jf. den nåværende bestemmelsen i representasjonsforskriften § 5 tredje ledd, er imidlertid ikke videreført. For nærmere redegjørelse vises det til punkt 5.2.1.

Til § 48 (nåværende § 5)

Bestemmelsen angir hvem som kan fremme søknad for Bedriftsdemokratinemnda, og er en videreføring av bestemmelsene i representasjonsforskriften § 5 og sjette ledd.

Til § 49 (nåværende § 5)

Dette er en videreføring av bestemmelsen i representasjonsforskriften § 5 femte og sjette ledd om krav til søknad til Bedriftsdemokratinemnda. Det er imidlertid gjort en endring slik at det ikke lenger stilles krav om at en søknad eller uttalelse skal være undertegnet selskapets styre. Det stilles kun som krav at søknaden eller uttalelsen skal være fra selskapet. Se for øvrig punkt 5.2.2.

Til § 50 (nåværende § 6)

Bestemmelsen viderefører reglene i representasjonsforskriften § 6 om Bedriftsdemokratinemndas kompetanse til å godkjenne en ordning om innføring av konsernordning. Det er inntatt en bestemmelse om at det ikke kan søkes nemnda om innføring av konsernordning dersom det er inngått avtale om dette mellom selskapet/gruppen og et flertall av de ansatte.

Til § 51 (nåværende § 6)

Denne bestemmelsen angir hvem som kan fremme søknad om innføring, eventuelt endring eller opphevelse av konsernordning for Bedriftsdemokratinemnda. Dette er en videreføring av reglene som i dag følger av representasjonsforskriften § 6 første ledd. Bestemmelsen er imidlertid endret slik at søknad om innføring av konsernordning kan fremsettes av et flertall av arbeidstakerne, herunder en eller flere lokale fagforeninger som omfatter et flertall av de ansatte, jf. punkt 4.

Til § 52 (nåværende § 6)

Dette er en videreføring av representasjonsforskriften § 6 om hvilke krav som stilles til en søknad til Bedriftsdemokratinemnda. Det er imidlertid gjort en endring slik at det ikke lenger stilles krav om at en søknad eller uttalelse skal være undertegnet den eller dem som har fullmakt til å opptre på vegne av konsernet/gruppen eller konsernets/gruppens ledelse. Det stilles nå kun som krav at søknaden eller uttalelsen skal være fra konsernet.

Til § 53 (nåværende § 41)

Bestemmelsen viderefører bestemmelsen i representasjonsforskriften § 41 andre og tredje ledd. Det er gjort enkelte språklige endringer, men disse medfører ingen endring av det materielle innholdet i bestemmelsen.

Til § 54 (nåværende § 42)

Bestemmelsen er en videreføring av reglene om klager i forbindelse med valg som i dag følger av representasjonsforskriften § 42.

Til § 55 (nåværende § 43)

Dette er en videreføring av den nåværende bestemmelsen i representasjonsforskriften § 43 om voldgiftsavgjørelse av nemnda i visse tvister. Det er imidlertid gjort endringer i paragrafhenvisingene som følge av de øvrige endringene i representasjonsforskriften.

8.2. Merknader til aksje- og allmennaksjelovens bestemmelser

Til aksje- og allmennaksjeloven §§ 6-5, nytt ledd

Det er inntatt et nytt første ledd i bestemmelsene i aksje- og allmennaksjeloven §§ 6-5 som gir konsernet/gruppen og et flertall av arbeidstakerne, herunder en eller flere lokale fagforeninger som omfatter et flertall av arbeidstakerne, adgang til å inngå skriftlig avtale om innføring av en konsernordning. For en nærmere redegjørelse viser departementet til punkt 3. Det er videre inntatt en tilføyelse i bestemmelsens andre ledd (tidligere første ledd) som presiserer at det kun kan søkes Bedriftsdemokratinemnda om innføring av konsernordning dersom det ikke er inngått avtale om dette. Begrepet "ansatt" er dessuten endret til "arbeidstaker" uten at dette medfører noen materiell endring, jf. punkt 5.1.1.

Til allmennaksjeloven § 6-35

Det er tatt inn et nytt femte ledd i bestemmelsen som åpner for at konsernet, eventuelt en gruppe foretak som er knyttet sammen gjennom eierinteresser eller felles ledelse, og et flertall av arbeidstakerne kan inngå en skriftlig avtale om arbeidstakerne i selskapet/gruppen skal regnes med ved anvendelsen av første og fjerde ledd i denne bestemmelsen. Det er inntatt en begrensning i sjette ledd i bestemmelsen (tidligere femte ledd) om at det ikke kan være inngått en slik avtale ved søknad til Bedriftsdemokratinevnda. Begrepet "ansatt" er endret til "arbeidstaker", men dette innebærer ingen noen materiell endring av begrepet.

9. Økonomiske og administrative konsekvenser

Departementets forslag til endringer i representasjonsforskriften er i stor grad presiseringer av gjeldende rett og språklige endringer, og vil derfor ikke innebære materielle endringer. Det er likevel grunn til å tro at et klarere regelverk vil gjøre det lettere tilgjengelig for brukerne, noe som antagelig vil bety færre spørsmål vedrørende forståelsen av regelverket. Det vil i så fall innebære en administrativ besparelse for brukerne og for det offentlige.

Når det gjelder forslaget om å gi partene adgang til å inngå avtale om innføring av konsernordning, vil dette medføre både administrative og økonomiske besparelser for virksomhetene ved at det ikke lenger vil være nødvendig å fremme søknad til Bedriftsdemokratinevnda. Denne endringen vil også innebære en reduksjon av antallet saker for Bedriftsdemokratinevnda. Forslaget til presisering om at elektronisk valg oppfyller kravet til at valget skal være skriftlig vil føre til færre søknader til Bedriftsdemokratinevnda, noe som vil gi en administrativ og økonomisk besparelse både for virksomhetene og det offentlige.

Forslaget om å redusere antall medlemmer i Bedriftsdemokratinevnda fra syv til tre medlemmer, antas kun å medføre en liten reduksjon av utgiftene ettersom de fleste sakene i praksis blir behandlet av et arbeidsutvalg bestående av tre medlemmer.

10. Forslag til ny forskrift

Kap I Innledende bestemmelser

§ 1 *Definisjoner*

I denne forskriften menes med:

- a) *arbeidstaker*, person som arbeider i selskapet i hovedstilling eller i deltidsstilling, unntatt i ferievikariat.
- b) *hovedstilling*, arbeidsforhold hvor det skal arbeides gjennomsnittlig minst 50 prosent av arbeidstiden pr. uke for arbeidstakere i heltidsstilling som utfører arbeid av samme art.
- c) *arbeidstaker i deltidsstilling*, person som arbeider gjennomsnittlig mindre enn 50 prosent av arbeidstiden pr. uke for arbeidstakere i heltidsstilling som utfører arbeid av samme art.

Når det i denne forskriften kreves et bestemt antall arbeidstakere, telles hver arbeidstaker i deltidsstilling som en halv.

- d) *lokal fagforening*, fagforening ved selskapet eller avdeling av fagforening ved selskapet som utelukkende har arbeidstakere i selskapet som medlemmer, og som er bundet av tariffavtale med selskapet eller arbeidsgiverorganisasjon som selskapet er medlem av (bedriftsklubb e.l.)
- e) *flertall av arbeidstakerne*: mer enn 50 prosent av det totale antallet arbeidstakere i selskapet, eller en eller flere lokale fagforeninger som representerer mer enn 50 prosent av det totale antallet arbeidstakere i selskapet.

§ 2 *Næringsmessig avgrensning*

Aksjelovens bestemmelser om arbeidstakernes rett til representasjon i styre og bedriftsforsamling gjelder for alle aksjeselskaper, med unntak av selskaper som driver bank- og finansieringsvirksomhet og forsikringsvirksomhet.

Selskap som driver virksomhet som hører under flere næringer, kommer inn under reglene om arbeidstakernes rett til representasjon med mindre et flertall av arbeidstakerne arbeider i næringer som er unntatt. Det samlede antall arbeidstakere i selskapet er avgjørende for når arbeidstakerne kan kreve styrerepresentasjon eller når selskapet skal ha bedriftsforsamling.

Det samme gjelder for konserner eller grupper av selskaper som driver virksomhet som hører under flere næringer.

Kap II Arbeidstakernes rett til representasjon i styre og bedriftsforsamling

§ 3 *Arbeidstakernes rett til styrerepresentasjon og opprettelse av bedriftsforsamling*

Arbeidstakerne har rett til å velge medlemmer og observatører til selskapets styre i henhold til aksjeloven § 6-4 første ledd eller allmennaksjeloven § 6-4 første ledd, når selskapet har mer enn 30 arbeidstakere.

Arbeidstakerne har rett til å velge medlemmer til selskapets styre i henhold til aksjeloven § 6-4 andre ledd eller allmennaksjeloven § 6-4 andre ledd, når selskapet har mer enn 50 arbeidstakere.

Det skal opprettes bedriftsforsamling dersom selskapet har mer enn 200 arbeidstakere, jf aksjeloven § 6-35 første ledd og allmennaksjeloven § 6-35 første ledd.

Dersom det kreves av minst seks arbeidstakere med stemmerett eller lokal fagforening, skal selskapet legge fram oversikt over arbeidstakerne i selskapet, slik at det kan avgjøres om vilkårene for rett til arbeidstakerrepresentasjon er oppfylt.

§ 4 *Fremsettelse av krav om styrerepresentasjon*

Krav om styrerepresentasjon fra arbeidstakerne etter aksjelovens § 6-4 første og andre ledd og allmennaksjeloven § 6-4 første og andre ledd, må rettes skriftlig til selskapets styre. På det tidspunktet styret mottar kravet, må mer enn halvparten av arbeidstakerne i selskapet støtte kravet.

§ 5 *Endring og opphør av arbeidstakernes styrerepresentasjon*

Utvidelse av arbeidstakernes styrerepresentasjon som følge av en økning i antall arbeidstakere, jf. aksjeloven § 6-4 første og andre ledd og allmennaksjeloven § 6-4 første og andre ledd, skjer når funksjonstiden for arbeidstakernes medlemmer og observatører utløper.

Styret kan beslutte at arbeidstakernes rett til styrerepresentasjon etter aksjeloven § 6-4 første ledd eller allmennaksjeloven § 6-4 første ledd skal opphøre dersom selskapet har 30 arbeidstakere eller færre.

Styret kan beslutte at arbeidstakernes rett til representasjon etter aksjeloven § 6-4 andre ledd eller allmennaksjeloven § 6-4 andre ledd skal opphøre dersom selskapet har 50 arbeidstakere eller færre.

Dersom det er inngått avtale om ikke å etablere bedriftsforsamling, jf. § 42 kan styret vedta at ordningen med utvidet representasjon i styret etter aksjeloven § 6-4 tredje ledd eller allmennaksjeloven § 6-4 tredje ledd skal opphøre dersom selskapet har 200 arbeidstakere eller færre.

Arbeidstakernes styrerepresentasjon opphører når funksjonstiden for arbeidstakernes medlemmer og observatører utløper. Representasjon etter aksjeloven § 6-4 første ledd eller allmennaksjeloven § 6-4 første ledd etableres samtidig med opphør av representasjon etter aksjeloven § 6-4 andre ledd eller allmennaksjeloven § 6-4 andre ledd.

§ 6 *Opphør av bedriftsforsamling*

Bedriftsforsamlingen kan beslutte at ordningen med bedriftsforsamling skal opphøre dersom selskapet har 200 arbeidstakere eller færre.

Ordning med bedriftsforsamling opphører når funksjonstiden for medlemmene som er valgt av arbeidstakerne, utløper.

Dersom det er inngått avtale om å avvikle ordning med bedriftsforsamling, opphører ordningen når funksjonstiden for medlemmene som er valgt av arbeidstakerne utløper, men likevel ikke før av arbeidstakerne har valgt styremedlemmer etter aksjeloven § 6-4 tredje ledd eller allmennaksjeloven § 6-4 tredje ledd.

Kap III Alminnelige regler om valg til selskapets styre

§ 7 *Alminnelige regler om valget*

Medlemmer og observatører til styret velges direkte av og blant arbeidstakerne selskapet.

Valget skal være hemmelig og skriftlig. Elektronisk valg anses for å være skriftlig.

Valget skal foregå som flertallsvalg.

Valget skal likevel foregå som forholdstallsvalg dersom minst 1/5 av de stemmeberettigede eller fagforeninger som omfatter minst 1/5 av de stemmeberettigede krever det. Krav om forholdstallsvalg må fremsettes skriftlig overfor valgstyret senest seks uker før valgdagen.

Valget skal foregå i valgkretser dersom et flertall av arbeidstakerne skriftlig krever det senest syv uker før valgdagen.

§ 8 *Stemmerett*

Alle som er ansatt i selskapet på valgdagen har stemmerett.

Arbeidstakere i hovedstilling, jf. § 1 bokstav b), har en hel stemme. Arbeidstakere i deltidsstilling, jf. § 1 bokstav c) har en halv stemme. Dersom valgresultatet åpenbart avslører hvordan en arbeidstaker i deltidsstilling har stemt, skal valgstyret avrunde valgresultatet opp til nærmeste hele stemme.

Daglig leder som er styremedlem på aksjonærenes vegne, og arbeidstakere som eier mer enn 10 prosent av aksjekapitalen i selskapet, har ikke stemmerett.

§ 9 *Valgbarhet*

Den som velges må være ansatt i selskapet på valgdagen.

For å kunne velges som medlem og observatør av selskapets styre, må vedkommende være myndig og ikke i konkurskarantene etter konkursloven §§ 142 og 143. I selskap som eier norsk skip kan man heller ikke velges uten tilslutning fra alle aksjeeiere hvis deltakelse i styret vil medføre at skipet ikke lenger er norsk.

Vedkommende kan ikke ha verv som arbeidstakerrepresentant i flere selskapers styrende organer samtidig. Dette gjelder likevel ikke verv i flere styrende organer innenfor samme konsern.

De som ikke har stemmerett etter § 9 tredje ledd, er heller ikke valgbare.

§ 10 *Opprettelse av valgstyre*

Valget ledes av et valgstyre, som skal opprettes av selskapet.

Valgstyret skal bestå av minst tre personer med stemmerett, hvorav en leder. Arbeidstakerne og selskapets ledelse skal ha minst en representant hver i valgstyret.

§ 11 *Valgstyrets oppgaver før valget*

Valgstyret skal fastsette datoen for valget. Valgdatoen skal kunngjøres med en frist på to måneder. Samtidig med kunngjøringen skal det være tilgjengelig en liste over arbeidstakerne i selskapet.

Valgstyret skal kunngjøre fristen og vilkårene for å kreve forholdstallsvalg og fristen og vilkårene for å kreve at valget skal gjennomføres i valgkretser.

Dersom valget skal gjennomføres i valgkretser, skal valgstyret umiddelbart etter at krav om dette er fremsatt kunngjøre liste over stemmeberettigede og valgbare i hver valgkrets. Valgstyret skal fastsette og kunngjøre frist for å fremsette krav om forholdstallsvalg i valgkretsene, jf § 10. Fristen kan ikke settes kortere enn en uke etter kunngjøringen.

Valgstyret skal senest fire uker før valgdagen kunngjøre om valget skal foregå som flertallsvalg eller forholdstallsvalg og samtidig oppfordre dem som har forslagsrett til å sende forslag på styremedlemmer, observatører og varamedlemmer. Forslag må være innlevert til valgstyret senest tre uker før valgdagen.

Valgstyret avgjør om de innkomne forslag er i overensstemmelse med loven og forskriften, og undersøker om de foreslåtte kandidatene er villige til å motta valg. Valgstyrets avgjørelse skal forelegges forslagsstillerne, som må rette eventuelle mangler straks. De godkjente forslagene skal kunngjøres senest syv dager før valgdagen.

Dersom valgstyret finner det er hensiktsmessig at valget deles opp, kan det etableres særskilt stemmestyre.

Dersom valget skal gjennomføres i valgkretser, kan det etableres stemmestyre i hver valgkrets. Stemmestyrene oppnevnes av valgstyret blant dem som har stemmerett.

Valgstyret skal utarbeide nødvendige retningslinjer for gjennomføringen av valget.

Valgstyret kan fastsette kortere frister for gjennomføring av valget dersom et flertall av arbeidstakerne og ledelsen er enig om dette. Frist for innlevering av forslag på kandidater kan ikke settes kortere enn to uker før valgdagen. Godkjente forslag skal kunngjøres senest en uke før valgdagen.

§ 12 *Utgifter ved valget*

Utgiftene til valget holdes av selskapet.

Kap IV Valgmåter og valgresultat

§ 13 *Flertallsvalg*

Alle som har stemmerett, har forslagsrett. Forslagsrett har også lokal fagforening. Et forslag kan inneholde inntil det antall styremedlemmer, observatører og varamedlemmer som skal velges. Forslaget skal fremsettes skriftlig og det skal fremgå hvem som er forslagsstiller. Kandidatenes fulle navn og opplysning om hvor i selskapet kandidaten arbeider må fremgå av forslaget.

Dersom det i selskapet er mer enn en tredjedel kvinnelige ansatte, bør det være foreslått minst en kvinnelig kandidat.

Når arbeidstakerne i allmennaksjeselskaper, statsaksjeselskaper og statsallmennaksjeselskaper og i aksjeselskaper som er heleide datterselskaper av disse, skal velge to eller flere styremedlemmer, skal et forslag alltid inneholde minst en kandidat av hvert kjønn. Dette gjelder likevel ikke dersom et av kjønnene utgjør mindre enn 20 prosent av arbeidstakerne i selskapet på valgtidspunktet.

Valgstyret skal senest syv dager før valgdagen utarbeide og kunngjøre en liste over de foreslåtte kandidatene, i alfabetisk rekkefølge. Det skal fremgå av listen hvem som er forslagsstiller til den enkelte kandidat.

Valgstyret skal utarbeide stemmesedler med de foreslåtte kandidaters navn i alfabetisk rekkefølge, med opplysning om hvor i selskapet de arbeider og hvem som er forslagsstiller. Valgstyret skal informere velgerne om hvordan de skal gå fram for å markere på stemmeseddelen hvem de stemmer på, og det skal fremgå av stemmesedlene hva som kan føre til at den blir ugyldig.

Det skal avgis stemme på inntil det antall styremedlemmer, observatører og varamedlemmer som skal velges. Det kan bare stemmes på kandidater som er foreslått. Kumulasjon er ikke tillatt. Ved kumulasjon, eller oppføring av andre navn enn dem som er foreslått, eller andre oppføringer eller rettelser, skal disse settes ut av betraktning ved opptelling av stemmene.

Dersom det er avgitt stemme på flere foreslåtte kandidater enn det antall som skal velges, skal stemmeseddelen forkastes som ugyldig.

§ 14 *Fordeling av verv ved flertallsvalg*

Styremedlemmer, observatører og varamedlemmer er valgt i den rekkefølge stemmetallene tilsier.

Ved stemmelikhet avgjøres valget ved loddtrekning.

Dersom det skal velges to eller flere styremedlemmer, og fremgangsmåten for fordeling av styreplassene fører til at et av kjønnene ikke blir representert i et allmennaksjeselskap, statsaksjeselskap eller statsallmennaksjeselskap, og i aksjeselskaper som er heleide datterselskaper av disse, rykker nærmeste kandidat på listen fra det underrepresenterte kjønn opp i det omfang som er nødvendig for å sikre slik representasjon. Det samme gjelder for varamedlemmer.

§ 15 Forholdstallsvalg

Forslag til liste må være undertegnet av minst 6 personer med stemmerett, eller lokal fagforening.

Forslaget må fremmes i form av en liste som inneholder like mange navn som det antall styremedlemmer, observatører og varamedlemmer som skal velges. Det kan foreslås personlige varamedlemmer. Det må fremgå hvem det personlig varamedlemmet skal være varamedlem for. Navnene føres opp i den rekkefølge de foreslås valgt. Det er kun anledning til å stille som kandidat på en liste.

Kandidatenes fulle navn og opplysning om hvor i selskapet kandidaten arbeider må fremgå av forslaget.

Dersom det i selskapet er mer enn en tredjedel kvinnelige arbeidstakere, bør det på den enkelte liste være foreslått minst en kvinnelig kandidat.

Dersom arbeidstakerne i allmennaksjeselskaper, statsaksjeselskaper og statsallmennaksjeselskaper og i aksjeselskaper som er heleide datterselskaper av disse, skal velge to eller flere styremedlemmer, skal et forslag alltid inneholde minst en kandidat av hvert kjønn. Dette gjelder likevel ikke dersom et av kjønnene utgjør mindre enn 20 prosent av arbeidstakerne i selskapet på valgtidspunktet.

Valgstyret utarbeider stemmesedler i samsvar med de godkjente forslag.

Det kan bare avgis stemme på ett av de godkjente forslag. Det er ikke anledning til å foreta kumulasjon eller andre endringer, tilføyelser eller strykninger på stemmesedlene. Endrede eller merkede stemmesedler skal kjennes ugyldige.

§ 16 Fordeling av verv ved forholdstallsvalg

Styrevervene skal fordeles på listene i forhold til det antall stemmer hver liste har oppnådd, på følgende måte:

Man fører opp de kvotienter som fremkommer når hver listes stemmetall etter hvert deles med 1,4 - 3 - 5 - 7 - 9 - 11 - 13 - 15 osv inntil hvert stemmetall er delt et antall ganger som svarer til det antall styremedlemmer og observatører som skal velges.

Første medlemsplass tilfaller den listen som har den største kvotient. Neste plass tilfaller den liste som har den nest største kvotient osv. I de tilfeller det skal velges observatører, tilfaller den første observatørplass den liste som har størst kvotient etter antall medlemmer er valgt. Hvis flere lister har samme kvotient, avgjøres det ved loddtrekning hvilken liste vervet skal tilfalle.

Kandidatene velges i den rekkefølge de er ført opp på listene.

Dersom det bare fremkommer ett forslag til liste, er de som er foreslått på denne listen valgt i den rekkefølge de er foreslått.

Dersom det skal velges to eller flere styremedlemmer, og fremgangsmåten for fordeling av verv fører til at et av kjønnene ikke er representert i et allmennaksjeselskap, statsaksjeselskap eller statsallmennaksjeselskap, og i aksjeselskap som er heleid av disse, rykker nærmeste kandidat på listen fra det underrepresenterte kjønn opp i det omfang som er nødvendig for å sikre slik representasjon. Dersom kandidatene er valgt inn fra forskjellige lister, foretas opprykk av det underrepresenterte kjønn som nevnt i første punktum på listen som fikk lavest kvotient ved valget.

§ 17 Valgkrets

Selskapet kan deles inn i like mange valgkretser som det skal velges medlemmer og observatører. Alle ansatte skal høre til en valgkrets. Arbeidstakerne har bare stemmerett og er bare valgbare i den valgkrets de tilhører. I tvilstilfelle avgjør valgstyret hvilken valgkrets en ansatt tilhører.

Valget skal foregå som flertallsvalg av og blant arbeidstakerne i hver valgkrets. Dersom det skal velges flere kandidater i en krets, kan valget gjennomføres som forholdstallsvalg.

Dersom et styremedlem eller en observatør slutter å ha sitt arbeidssted i den del av virksomheten som tilhører valgkretsen vedkommende er valgt fra, opphører vervet.

Dersom det i et allmennaksjeselskap, statsaksjeselskap eller statsallmennaksjeselskap eller i aksjeselskap som er heleide datterselskap av disse, skal velges to eller flere representanter og valget skal gjennomføres i valgkretser, gjelder følgende ordning dersom resultatet av valget innebærer at det ikke er valgt representanter av begge kjønn til styret: Den kandidat (liste) som fikk lavest oppslutning målt i antall stemmer i forhold til antallet stemmeberettigete i den enkelte valgkrets erstattes av nærmeste kandidat på listen fra det underrepresenterte kjønn i det omfang som er nødvendig for å sikre korrekt representasjon. Det samme gjelder for varamedlemmene.

Dette gjelder likevel ikke dersom et av kjønnene utgjør mindre enn 20 prosent av samlet antall ansatte i selskapet på valgtidspunktet.

§ 18 Varamedlemmer

Ved flertallsvalg bør det velges så mange varamedlemmer som det velges medlemmer og observatører, med tillegg av to.

Ved forholdstallsvalg bør hver liste tildeles så mange varamedlemmer som den er tildelt medlemmer og observatører, med tillegg av to. Ved forholdstallsvalg kan det velges personlige varamedlemmer, jf. § 15.

Dersom valget er gjennomført i valgkretser bør det i hver krets velges like mange varamedlemmer som det er valgt medlemmer og observatører med tillegg av to.

I allmennaksjeselskaper, statsaksjeselskaper og statsallmennaksjeselskaper, samt aksjeselskaper som er heleide datterselskap av disse, skal det velges varamedlemmer av begge kjønn. Dette gjelder likevel ikke dersom et av kjønnene utgjør mindre enn 20 prosent av arbeidstakerne i selskapet på valgtidspunktet.

Varamedlemmene skal innkalles i den rekkefølge de er valgt. Dersom det har vært forholdstallsvalg, skal varamedlemmene innkalles fra samme liste som det styremedlem eller den observatør vedkommende skal erstatte. Dersom det er valgt observatør, skal observatøren rykke opp på medlems plass og første varamedlem skal innkalles som observatør.

§ 19 *Resultatet av valget*

Valgresultatet skal føres inn i en valgprotokoll og underskrives av valgstyret. Valgresultatet skal meddeles selskapets ledelse og lokale fagforeninger ved oversendelse av valgprotokollen. Protokollen oppbevares av selskapet. Arbeidstakerne skal orienteres om valgresultatet.

§ 20 *Valgperiode og møteplikt*

Valg skal finne sted annethvert år. Valgperioden er to år, og regnes fra valget og opphører ved avslutningen av den ordinære generalforsamling det året valgperioden utløper. Dersom arbeidstakerne ikke har valgt nye representanter på dette tidspunkt fungerer de sittende styremedlemmer, observatører og varamedlemmer inntil nye er valgt. Gjenvalg kan finne sted.

Medlem av styret og observatør har møteplikt med mindre vedkommende har lovlig forfall.

Når det foreligger særlige forhold, har et styremedlem, en observatør eller et varamedlem rett til å tre tilbake før valgperioden er ute.

Dersom et styremedlem, observatør eller varamedlem slutter i selskapet, opphører vervet.

Dersom det foretas suppleringsvalg, jf. § 22 fungerer de nyvalgte representantene resten av valgperioden.

§ 21 *Suppleringsvalg*

Styret kan vedta at det skal holdes valg på medlemmer, observatører og varamedlemmer i valgperioden, jf. § 21 første ledd, når det er nødvendig for å opprettholde arbeidstakernes representasjon i styret.

Suppleringsvalg skal foretas for å fylle de medlemsplasser som er igjen når opprykksordningen i § 19 er fulgt.

Valget ledes av det valgstyret som fungerte ved siste ordinære valg. Valgstyret avgjør om valget skal foregå som flertallsvalg eller forholdstallsvalg.

Valgstyret kan fastsette kortere frister enn de som er gitt i § 12, men likevel ikke kortere enn to uker før valgdagen.

Kap V Alminnelige regler ved valg av medlemmer til bedriftsforsamlingen

§ 22 *Antall medlemmer i bedriftsforsamlingen*

Dersom det skal opprettes bedriftsforsamling, skal antall medlemmer i bedriftsforsamlingen fastsettes senest i den første ordinære generalforsamling etter at vilkåret i aksje- og allmennaksjeloven §§ 6-4 foreligger. Ved senere valg til bedriftsforsamling, skal det i den siste ordinære generalforsamling ved utløpet av funksjonstiden for arbeidstakernes representanter i bedriftsforsamlingen

Dersom det er tatt initiativ til å inngå avtale om ikke å opprette bedriftsforsamling, jf. § 42 eller slik avtale ikke er kommet i stand og søknad om unntak fra aksje- eller allmennaksjeloven §§ 6-35 første ledd er sendt Bedriftsdemokratineemnda, kan generalforsamlingens vedtak og valg i henhold til denne paragraf foretas med forbehold eller utsettes. Har slik utsettelse funnet sted, og slik avtale ikke inngås med de ansatte eller selskapet ikke fritas fra plikten til å opprette bedriftsforsamling, må ekstraordinær generalforsamling innkalles dersom nemnda ikke bestemmer noe annet.

§ 23 *Observatører til bedriftsforsamlingen*

Et flertall av arbeidstakerne kan beslutte at det skal velges observatører til bedriftsforsamlingen. Det kan velges inntil halvparten så mange observatører som arbeidstakerne har medlemmer i bedriftsforsamlingen. Beslutning om hvor mange observatører som skal velges må meddeles valgstyret senest seks uker før valgdagen.

§ 24 *Frist for arbeidstakernes valg til bedriftsforsamlingen*

Valget bør avholdes slik at arbeidstakernes representanter kan tre inn i bedriftsforsamlingen så snart som mulig, og senest innen tre måneder etter den ordinære generalforsamlingen.

§ 25 *Alminnelige regler om valget*

Arbeidstakerne velger medlemmer og observatører til bedriftsforsamlingen direkte av og blant arbeidstakere i selskapet.

Valget skal være hemmelig og skriftlig. Elektronisk valg anses for å være skriftlig.

Valget skal foregå som flertallsvalg.

Valget skal foregå som forholdstallsvalg dersom minst 1/5 eller minst 200 av dem som har stemmerett eller fagforeninger som omfatter minst 1/5 eller 200 av de stemmeberettigede skriftlig krever det senest seks uker før valgdagen.

Valget skal foregå i valgkretser dersom et flertall av arbeidstakerne skriftlig krever det senest syv uker før valgdagen.

§ 26 *Stemmerett*

Alle som er ansatt i selskapet på valgdagen har stemmerett.

Arbeidstaker i hovedstilling, jf. § 1 bokstav b), har en hel stemme. Arbeidstaker i deltidsstilling, jf. § 1 bokstav c) har en halv stemme. Dersom valgresultatet åpenbart avslører hvordan en arbeidstaker i deltidsstilling har stemt, skal valgstyret runde valgresultatet opp til nærmeste hele stemme.

Daglig leder som er medlem av styret på aksjonærenes vegne og arbeidstakere som eier mer enn 10 prosent av aksjekapitalen i selskapet har ikke stemmerett.

§ 27 *Valgbarhet*

Den som velges må være ansatt i selskapet på valgdagen.

For å kunne velges som medlem eller observatør av bedriftsforsamlingen, må vedkommende tilfredsstille de krav som følger av aksjelovens § 6-35 første ledd annet punktum, jf. allmennaksjeloven § 6-36, eller som følger av allmennaksjeloven § 6-36. Vedkommende kan ikke ha verv som arbeidstakerrepresentant i flere selskapers styrende organer samtidig. Dette gjelder likevel ikke verv i flere styrende organer innenfor samme konsern.

De som ikke har stemmerett etter § 25 tredje ledd, er heller ikke valgbare.

§ 28 *Valgstyre*

Valget ledes av et valgstyre, som skal opprettes av selskapet. Valgstyret skal bestå av minst tre personer med stemmerett, hvorav en leder. Arbeidstakerne og selskapets ledelse skal ha minst en representant hver i valgstyret.

§ 29 *Valgstyrets oppgaver*

Valgstyret skal fastsette datoen for valget. Valgdatoen skal kunngjøres med en frist på to måneder. Samtidig med kunngjøringen skal det foreligge en liste over arbeidstakerne, som er tilgjengelig for arbeidstakerne i selskapet.

Valgstyret skal kunngjøre fristen og vilkårene for å kreve forholdstallsvalg og fristen og vilkårene for å kreve at valget skal gjennomføres i valgkretser.

Dersom valget skal gjennomføres i valgkretser, skal valgstyret umiddelbart etter at krav om dette er fremsatt kunngjøre liste over stemmeberettigede og valgbare i hver valgkrets. Valgstyret skal fastsette og kunngjøre fristen for å fremsette krav om forholdstallsvalg i valgkretsene. Fristen kan ikke settes kortere enn en uke etter kunngjøringen.

Valgstyret skal senest fire uker før valgdagen kunngjøre om valget skal foregå som flertallsvalg eller forholdstallsvalg og samtidig oppfordre dem som har forslagsrett til å sende forslag på bedriftsforsamlingsmedlemmer, observatører og varamedlemmer. Forslag må være innlevert til valgstyret senest tre uker før valgdagen.

Valgstyret avgjør om de innkomne forslag er i overensstemmelse med loven og forskriften og undersøker om de foreslåtte kandidatene er villige til å motta valg. Valgstyrets avgjørelse skal forelegges forslagsstillerne, som må rette eventuelle mangler straks. De godkjente forslagene skal kunngjøres senest syv dager før valgdagen.

Dersom valgstyret finner det hensiktsmessig at valget deles opp, kan det etableres særskilt stemmestyre.

Dersom valget skal gjennomføres i valgkretser, kan det etableres stemmestyre i hver valgkrets. Stemmestyrene oppnevnes av valgstyret blant dem som har stemmerett.

Valgstyret skal utarbeide nødvendige retningslinjer for gjennomføringen av valget.

Valgstyret kan fastsette kortere frister for gjennomføring av valget dersom et flertall av arbeidstakerne og ledelsen er enig om dette. Frist for innlevering av forslag på kandidater kan ikke settes kortere enn to uker før valgdagen. Godkjente forslag skal kunngjøres senest en uke før valgdagen.

§ 30 *Utgifter ved valget*

Utgiftene til valget holdes av selskapet.

§ 31 *Flertallsvalg*

Alle som har stemmerett, har forslagsrett. Forslagsrett har også lokal fagforening. Et forslag kan inneholde inntil det antall styremedlemmer, observatører og varamedlemmer som skal velges. Forslaget skal fremsettes skriftlig og det skal fremgå hvem som er forslagsstiller. Kandidatenes fulle navn og opplysning om hvor i selskapet kandidaten arbeider må fremgå av forslaget.

Dersom det i selskapet er mer enn en tredjedel kvinnelige ansatte, bør det være foreslått minst en kvinnelig kandidat.

Valgstyret skal utarbeide stemmesedler med de foreslåtte kandidaters fulle navn i alfabetisk rekkefølge, med opplysning om hvor i selskapet de arbeider og hvem som er forslagsstiller. Valgstyret skal informere velgerne om hvordan de skal gå fram for å markere på stemmeseddelen hvem de stemmer på, og det skal fremgå av stemmesedlene hva som kan føre til at den blir ugyldig.

Det skal avgis stemme på inntil det antall styremedlemmer, observatører og varamedlemmer som skal velges. Det kan bare stemmes på kandidater som er foreslått. Kumulasjon er ikke tillatt. Ved kumulasjon, eller oppføring av andre navn enn dem som

er foreslått, eller andre oppføringer eller rettelser, skal disse settes ut av betraktning ved opptelling av stemmene.

Dersom det er avgitt stemme på flere foreslåtte kandidater enn det antall som skal velges, skal stemmeseddelen forkastes som ugyldig.

§ 32 *Fordeling av verv ved flertallsvalg*

Styremedlemmer, observatører og varamedlemmer er valgt i den rekkefølge stemmetallene tilsier.

Ved stemmelikhet avgjøres valget ved loddtrekning.

§ 33 *Forholdstallsvalg*

Forslag til liste må være undertegnet av minst 25 personer med stemmerett, eller lokal fagforening.

Forslaget må fremmes i form av en liste som inneholder like mange navn som det antall styremedlemmer, observatører og varamedlemmer som skal velges. Det kan foreslås personlige varamedlemmer. Det må fremgå hvem som skal være personlig vara for hvilket medlem. Navnene føres opp i den rekkefølge de foreslås valgt. Det er kun anledning til å stille som kandidat på en liste.

Kandidatens fulle navn og opplysning om hvor i selskapet kandidaten arbeider må fremgå av forslaget.

Dersom det i selskapet er mer enn en tredjedel kvinnelige arbeidstakere, bør det på den enkelte liste være foreslått minst en kvinnelig kandidat.

Valgstyret utarbeider stemmesedler i samsvar med de godkjente forslag.

Det kan bare avgis stemme på ett av de godkjente forslag. Det er ikke anledning til å foreta kumulasjon eller andre endringer, tilføyelser eller strykninger på stemmesedlene. Endrede eller merkede stemmesedler skal kjennes ugyldige.

§ 34 *Fordeling av verv ved forholdstallsvalg*

Styrevervene skal fordeles på listene i forhold til det antall stemmer hver liste har oppnådd, på følgende måte:

Man fører opp de kvotienter som fremkommer når hver listes stemmetall etter hvert deles med 1,4 - 3 - 5 - 7 - 9 - 11 - 13 - 15 osv inntil hvert stemmetall er delt et antall ganger som svarer til det antall styremedlemmer og observatører som skal velges.

Den første medlemsplass tilfaller den liste som har den største kvotient. Neste plass tilfaller den liste som har den nest største kvotient osv. I de tilfeller det skal velges observatører, tilfaller den første observatørplass den liste som har størst kvotient etter antall medlemmer er valgt. Hvis flere lister har samme kvotient, avgjøres det ved loddtrekning hvilken liste vervet skal tilfalle.

Kandidatene velges i den rekkefølge de er ført opp på listene.

Dersom det bare fremkommer ett forslag til liste, er de som er foreslått på denne listen valgt i den rekkefølge de er foreslått.

§ 35 *Valgkrets*

Selskapet kan deles inn i like mange valgkretser som det skal velges medlemmer og observatører. Alle ansatte skal høre til en valgkrets. Arbeidstakerne har bare stemmerett og er bare valgbar i den valgkrets de tilhører. I tvilstilfelle avgjør valgstyret hvilken valgkrets en ansatt tilhører.

Valget skal foregå som flertallsvalg av og blant arbeidstakerne i hver valgkrets. Dersom det skal velges flere kandidater i en krets, kan valget gjennomføres som forholdstallsvalg.

Dersom et bedriftsforsamlingsmedlem slutter å ha sitt arbeidssted i den del av virksomheten som tilhører valgkretsen vedkommende er valgt fra, opphører vervet.

§ 36 *Varamedlemmer*

Ved flertallsvalg bør det velges så mange varamedlemmer som det velges medlemmer og observatører, med tillegg av to.

Ved forholdstallsvalg bør hver liste tildeles så mange varamedlemmer som den er tildelt medlemmer og observatører med tillegg av to. Ved forholdstallsvalg kan det velges personlige varamedlemmer, jf. § 33.

Dersom valget er gjennomført i valgkretser bør det i hver krets velges like mange varamedlemmer som det er valgt medlemmer og observatører med tillegg av to.

Varamedlemmene skal innkalles i den rekkefølge de er valgt. Dersom det har vært forholdstallsvalg, skal varamedlemmet innkalles fra den samme liste som det medlem eller den observatør vedkommende skal erstatte. I de tilfeller det er valgt observatører, skal observatøren rykke opp på medlems plass og første varamedlem skal innkalles som observatør.

For varamedlemmer gjelder ellers de regler som er gitt for medlemmer.

§ 37 *Resultatet av valget*

Valgresultatet skal føres inn i en valgprotokoll og underskrives av valgstyret. Valgresultatet skal meddeles selskapets ledelse og lokale fagforeninger ved oversendelse av valgprotokollen. Protokollen oppbevares av selskapet. Arbeidstakerne skal orienteres om valgresultatet.

§ 38 *Valgperiode og møteplikt*

Valg skal finne sted hvert annet år. Valgperioden er to år. Funksjonstiden regnes fra valget og opphører ved avslutningen av den ordinære generalforsamling i det år funksjonstiden utløper. Dersom arbeidstakerne ikke har valgt nye representanter på dette tidspunkt, fungerer de sittende medlemmer, observatører og varamedlemmer inntil nye er valgt. Gjenvalg kan finne sted.

Dersom et medlem valgt av arbeidstakerne, slutter i selskapet, opphører vervet. Dersom et medlem eller observatør av bedriftsforsamlingen eller et varamedlem blir valgt til medlem, observatør eller varamedlem i styret, opphører vervet i bedriftsforsamlingen.

Medlem og observatør i bedriftsforsamlingen har møteplikt med mindre vedkommende har lovlig forfall.

Når særlige forhold foreligger, har medlem og observatør av bedriftsforsamlingen eller varamedlem rett til å tre tilbake før funksjonstiden er ute.

Dersom det foretas suppleringsvalg, fungerer de nyvalgte resten av valgperioden.

§ 39 *Suppleringsvalg*

Bedriftsforsamlingen kan vedta at det skal holdes valg på medlemmer, observatører og varamedlemmer i valgperioden når dette er nødvendig for å opprettholde arbeidstakernes representasjon i bedriftsforsamlingen.

Suppleringsvalg skal foretas for å fylle de medlemsplasser som er igjen når opprykksordningen i § 35 er fulgt.

Valget ledes av det valgstyre som fungerte ved siste ordinære valg. Valgstyret avgjør om valget skal foregå som flertallsvalg eller forholdstallsvalg.

Valgstyret kan fastsette kortere frister enn de som er gitt i § 28, likevel ikke kortere den fristen som fremgår av § 28 siste ledd.

Kap VI Bedriftsforsamlingens valg av medlemmer til styret

§ 40 *Bedriftsforsamlingens valg av medlemmer til styret*

En tredjedel av bedriftsforsamlingens medlemmer kan kreve at de ansatte skal være representert med inntil en tredjedel, men minst to, av styrets medlemmer med varamedlemmer. Medlemmene av bedriftsforsamlingen har forslagsrett ved valg av styremedlemmer.

Den som skal velges, må være myndig og ikke i konkurskarantene etter konkursloven §§ 142 og 143. Vedkommende kan ikke ha verv som arbeidstakerrepresentant i flere selskapers styrende organer samtidig. Dette gjelder likevel ikke verv i flere styrende organer innenfor samme konsern.

Dersom 1/3 av medlemmene i bedriftsforsamlingen krever det, skal valget foregå som forholdstallsvalg. Arbeidstakernes representanter i bedriftsforsamlingen kan bare foreslå arbeidstakere til styrevervet. Det enkelte medlem kan bare stemme på en av listene. Det er ikke anledning til å gjøre endringer, tilføyelser eller strykninger på listene. Endrede eller merkede lister skal kjennes ugyldige.

Vervene fordeles på listene i forhold til det antall stemmer hver liste har oppnådd, på følgende måte:

Man fører opp de kvotienter som fremkommer når det antall stemmer hver liste har fått, etter hvert deles med 1,4 - 3 - 5 - 7 - 9 - 9,9 - 13 - 13,9 - 17 - 17,9. Den første medlemsplass tilfaller den liste som har den største kvotient. Neste plass tilfaller den liste som har den nest største kvotient osv. Dersom flere lister har samme kvotient, avgjøres det ved loddtrekning hvilken liste vervet skal tilfalle.

Kandidatene velges i den rekkefølge de er ført opp på listene.

De som har foreslått styremedlemmer kan kreve at deres liste skal tillegges så mange varamedlemmer som listen er tildelt styremedlemmer, med tillegg av to.

Halvparten av medlemmene som er valgt av og blant arbeidstakerne, kan kreve at medlemmene til styret velges av de aksjonærvalgte og de arbeidstakervalgte gruppevis.

En tredjedel av bedriftsforsamlingens medlemmer kan kreve nyvalg av medlemmer til styret.

Når det velges representanter for arbeidstakerne til styret i allmennaksjeselskaper som har opprettet bedriftsforsamling, skal begge kjønn være representert. Dersom det i vedtektene i statsaksjeselskaper, statsallmennaksjeselskaper og statsforetak, og i aksjeselskaper som er heleide datterselskaper av disse, er fastsatt at bedriftsforsamlingen skal velge medlemmene til styret, skal begge kjønn være representert når det skal velges to eller flere styremedlemmer blant arbeidstakerne. Det samme gjelder for varamedlemmer.

Bestemmelsene i denne paragraf gjelder ikke for selskap der staten eier alle aksjene med mindre det er fastsatt i selskapets vedtekter at bedriftsforsamlingen skal velge medlemmene til styret.

§ 41 Styrets funksjonstid

Selskapets styre fortsetter å fungere inntil bedriftsforsamlingen har valgt styremedlemmer. Bedriftsforsamlingen skal så snart som mulig foreta valg av så mange styremedlemmer og varamedlemmer som står for valg.

Kap VII Adgang til å inngå avtale

§ 42 *Avtale om ikke å opprette eller avvikle bedriftsforsamling*

I selskaper som har plikt til å opprette eller som har opprettet bedriftsforsamling, kan selskapet og et flertall av arbeidstakerne inngå avtale om å ikke opprette eller avvikle bedriftsforsamling.

Avtalen må inngås med forbehold om generalforsamlingens godkjennelse dersom generalforsamlingen ikke tidligere har godkjent en slik ordning.

Dersom en av partene ønsker å avvikle den avtale som er fastsatt etter denne paragraf og i stedet etablere bedriftsforsamling, kan dette gjøres i god tid før funksjonstiden for arbeidstakernes representanter går ut. Arbeidstakernes representanter i styret skal sitte fram til bedriftsforsamlingen har valgt nytt styre.

§ 43 *Krav til avtale om ikke å opprette eller avvikle bedriftsforsamling*

Avtale om ikke å opprette eller avvikle bedriftsforsamling skal være skriftlig og angi hvilken representasjon arbeidstakerne skal ha i tillegg til den representasjon som følger av aksje- eller allmennaksjeloven §§ 6-4 andre ledd.

§ 44 *Avtale om innføring av konsernordning*

Konsernet og et flertall av arbeidstakerne kan inngå avtale om innføring av konsernordning som innebærer at alle ansatte i konsernet er stemmeberettigede og valgbare ved valg til morselskapets styre eller bedriftsforsamling, jf. aksje- og allmennaksjeloven §§ 6-5 og allmennaksjeloven § 6-35.

Det samme gjelder når et selskap tilhører en gruppe av foretak som er knyttet sammen gjennom eierinteresser eller felles ledelse, jf. aksje- og allmennaksjeloven §§ 6-5 og allmennaksjeloven § 6-35.

§ 45 *Krav til avtale om konsernordning*

Avtale om innføring av konsernordning skal være skriftlig, og angi hvem som har inngått avtalen.

Kap VIII. Nemnd til å behandle søknader om unntak, innføring av konsernordning og valgklager

§ 46 *Nemndas oppnevning og sammensetning*

Departementet oppnevner en nemnd som består av tre medlemmer med personlige varamedlemmer. Nemndas medlemmer har en funksjonstid på tre år.

Lederen med varamedlem skal være nøytral.

Et medlem med varamedlem skal oppnevnes etter innstilling fra arbeidstakerorganisasjoner og et medlem med varamedlem etter innstilling fra

arbeidsgiverorganisasjoner. Innstillingsrett har de organisasjoner som er nevnt i arbeidstvistloven av 5. mai 1927 nr. 1 § 11.

Nemnda kan vedta at myndighet etter §§ 47 og 50 delegeres til nemndas leder.

§ 47 *Søknad om unntak*

Nemnda kan gi helt eller delvis unntak fra aksje-, allmennaksjeloven eller denne forskriftens regler om arbeidstakernes rett til representasjon i selskapets styre og bedriftsforsamling dersom de vil medføre vesentlige ulemper eller er uhensiktsmessig for gjennomføringen av arbeidstakernes rett til representasjon.

Det kan ikke gis unntak fra kravet om kjønnsfordeling i aksje- og allmennaksjeselskapsloven § 20-6 annet ledd og allmennaksjeloven § 6-11a.

Dersom nemnda innvilger unntak fra aksje-, allmennaksjeloven eller denne forskriftens regler, kan det settes vilkår for unntaket. Vilkårene skal ta sikte på å etablere representasjonsordninger som i størst mulig grad sikrer arbeidstakerne representasjonsrett som er i samsvar med lovens formål.

Unntak fra aksje-, allmennaksjeloven eller denne forskriftens bestemmelser gjelder for ubestemt tid med mindre nemnda i det enkelte tilfelle har fastsatt noe annet.

Nemnda kan til enhver tid av eget tiltak trekke godkjenning av unntaket tilbake dersom vilkårene ikke oppfylles eller forholdene har endret seg.

§ 48 *Hvem som kan fremsette søknad om unntak*

Søknad om unntak kan framsettes av selskapet, et flertall av arbeidstakerne eller lokal fagforening.

Selskapet, et flertall av arbeidstakerne eller lokal fagforening kan hver for seg søke Bedriftsdemokratinemnda om at et vedtak blir opphevet eller endret. Slik søknad kan fremmes til enhver tid.

§ 49 *Krav til søknad om unntak*

Søknaden skal framsettes skriftlig og være begrunnet.

Dersom søknaden fremmes av selskapet, skal uttalelse fra lokale fagforeninger vedlegges. Dersom søknaden framsettes av et flertall av arbeidstakerne eller lokal fagforening skal uttalelse fra selskapet vedlegges.

§ 50 *Søknad om konsernordninger*

Tilhører et selskap et konsern eller annen gruppe foretak som er knyttet sammen gjennom eierinteresser eller felles ledelse, og det ikke er inngått avtale etter § 44, jf. aksje- og allmennaksjeloven §§ 6-5 første ledd og allmennaksjeloven § femte ledd, kan nemnda fastsette særlige ordninger for konsernet, jf. aksjeloven § 6-5 og § 6-35 og allmennaksjeloven § 6-5 og § 6-35 sjette ledd.

Når nemnda mottar søknad, kan den bestemme at valg av de ansattes representanter til styre eller bedriftsforsamling i selskap innen konsernet eller gruppen, skal utsettes.

Nemnda kan sette vilkår for sine vedtak med sikte på å etablere representasjonsordninger som i størst mulig grad sikrer arbeidstakernes rett til medbestemmelse i samsvar med det formål loven skal tilgodese. Dersom vilkårene ikke oppfylles eller forholdene endrer seg, kan nemnda av eget tiltak ta vedtaket opp til ny vurdering.

Nemndas vedtak om konsernordninger gjelder for ubestemt tid med mindre nemnda i det enkelte tilfelle har fastsatt noe annet.

§ 51 *Hvem som kan fremsette søknad om konsernordning*

Søknad om konsernordning kan fremsettes av konsernet, gruppen eller et flertall av arbeidstakerne.

Konsernet, gruppen eller et flertall av arbeidstakerne kan hver for seg søke om at et vedtak om konsernordning oppheves eller endres.

§ 52 *Krav til søknad om konsernordning*

Søknaden skal framsettes skriftlig og være begrunnet.

Dersom søknad fremmes av konsernet eller gruppen, skal det vedlegges uttalelse fra lokale fagforeninger.

Dersom søknad fremmes av et flertall av arbeidstakerne, skal det vedlegges uttalelse fra konsernet eller gruppen.

§ 53 *Saksbehandlingsregler*

For nemndas saksbehandling etter §§ 47 og 50 gjelder lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven).

Nemndas vedtak kan ikke påklages. Kongen kan av eget tiltak beslutte å ta et vedtak av nemnda opp til overprøving og i tilfelle omgjøring.

§ 54 *Valgklager*

Vedtak av valgstyret kan påklages til nemnda. Vedtak om stemmerett og valgbarhet kan likevel ikke påklages.

Klagerett har selskapet, lokal fagforening og den som har stemmerett. Klageren må ha rettslig klageinteresse i saken.

Klage må fremsettes innen 14 dager fra det tidspunkt underretning om vedtaket er kommet fram til den som har klagerett etter andre ledd, men senest 14 dager etter valgdagen.

Klagen skal leveres til valgstyret som forbereder klagebehandlingen. Reglene i forvaltningslovens kapittel VI gjelder så langt de passer.

Nemndas vedtak etter denne paragraf kan ikke påklages.

§ 55 *Voldgiftsavgjørelse av enkelte tvister*

Tvister etter disse forskrifters §§ 1, 2, 3 og 6 kan bringes inn for nemnda som voldgiftsrett, dersom tvisten ikke faller inn under reglene i § 54 første ledd.

Søksmålskompetanse har selskapet og lokal fagforening.

Gjelder tvisten etablering eller opphør av ordningen med styrerepresentasjon etter aksje- eller allmennaksjeloven § 6-4 første og andre ledd, har også en gruppe med forslagsrett etter representasjonsforskriften § 15 første ledd, søksmålskompetanse. Gjelder tvisten etablering eller opphør av bedriftsforsamling, har likeledes en gruppe ansatte med forslagsrett etter § 33 første ledd, søksmålskompetanse.

Selskapet må være part i tvisten som bringes inn for nemnda som voldgiftsrett.

Partene i den enkelte tvist må være enige om at nemnda som voldgiftsrett skal avgjøre tvisten.

Når tvisten bringes inn for nemnda, skal det vedlegges skriftlig voldgiftsavtale, jf. voldgiftsloven kapittel 3. Voldgiftsavtalen kan ikke inneholde særlige regler om nemndas saksbehandling, jf. voldgiftsloven § 21. For tvist som nemnda skal behandle etter denne paragraf, kan partene ikke avtale at nemnda skal ha en annen sammensetning enn fastsatt i § 46.

Partene kan ikke forbeholde seg å innanke nemndas avgjørelse for en ny voldgiftsrett etter reglene i voldgiftsloven § 2-2.

Nemndas vedtak skal begrunnes.

For nemndas saksbehandling etter denne paragraf gjelder for øvrig reglene i voldgiftsloven.

11. Forslag til endringer i aksje- og allmennaksjeloven

11.1. Forslag til endringer i aksjeloven

§ 6-5. Arbeidstakernes rett til å velge styremedlemmer i konsernforhold

(1) Når et selskap tilhører et konsern, kan det inngås skriftlig avtale mellom konsernet, og et flertall av arbeidstakerne i konsernet, om at arbeidstakerne i konsernet ved anvendelse av § 6-4 skal regnes som ansatt i selskapet.

(2) Når et selskap tilhører et konsern og det ikke er inngått avtale etter første ledd, kan Kongen etter søknad fra konsernet eller fra et flertall av arbeidstakerne i konsernet, bestemme at arbeidstakerne i konsernet ved anvendelse av § 6-4 skal regnes som ansatt i selskapet.

(3) Første og andre ledd gjelder tilsvarende når et selskap tilhører en gruppe av foretak som er knyttet sammen gjennom eierinteresser eller felles ledelse.

(3) Kongen kan bestemme at paragrafen skal gjelde for deler av et konsern eller slik gruppe.

11.2. Forslag til endringer i allmennaksjeloven

§ 6-5. Arbeidstakernes rett til å velge styremedlemmer i konsernforhold

(1) Når et selskap tilhører et konsern, kan det inngås skriftlig avtale mellom konsernet og et flertall av arbeidstakerne i konsernet, om at arbeidstakerne i konsernet ved anvendelse av § 6-4 skal regnes som ansatt i selskapet.

(2) Når et selskap tilhører et konsern og det ikke er inngått avtale etter første ledd, kan Kongen etter søknad fra konsernet eller fra et flertall av arbeidstakerne i konsernet, bestemme at arbeidstakerne i konsernet ved anvendelse av § 6-4 skal regnes som ansatt i selskapet.

(4) Første ledd og andre ledd gjelder tilsvarende når et selskap tilhører en gruppe av foretak som er knyttet sammen gjennom eierinteresser eller felles ledelse.

(5) Kongen kan bestemme at paragrafen skal gjelde for deler av et konsern eller slik gruppe.

§ 6-35. Bedriftsforsamling. Valg av medlemmer til bedriftsforsamlingen

(1) I selskaper med flere enn 200 arbeidstakere skal det velges en bedriftsforsamling på 12 medlemmer eller et høyere antall, delelig med tre, som fastsettes av generalforsamlingen.

(2) Det kan avtales mellom selskapet og *et flertall av arbeidstakerne*, at selskapet ikke skal ha bedriftsforsamling, jf § 6-4 tredje ledd. Kongen kan gi nærmere regler om inngåelse av en slik avtale og avtalens innhold.

(3) To tredeler av bedriftsforsamlingens medlemmer med varamedlemmer velges av generalforsamlingen. I vedtektene kan valgretten overføres til andre, også til *arbeidstakerne* i selskapet eller i et konsern eller en gruppe som selskapet tilhører. Valgrett etter annet punktum kan ikke overføres til bedriftsforsamlingen selv eller styret, eller til medlemmer av disse organene. Mer enn halvdel av bedriftsforsamlingens medlemmer skal velges av generalforsamlingen.

(4) En tredel av bedriftsforsamlingens medlemmer med varamedlemmer velges av og blant *arbeidstakerne*. Et flertall av *arbeidstakerne*, kan beslutte at det i tillegg skal velges observatører og varamedlemmer. Antallet observatører kan utgjøre inntil en halvdel av *arbeidstakernes* medlemmer.

(5) *Tilhører et selskap et konsern eller en annen gruppe foretak som er knyttet sammen gjennom eierinteresser eller felles ledelse, kan det inngås skriftlig avtale mellom konsernet (gruppen) og et flertall av arbeidstakerne i konsernet (gruppen) om at arbeidstakerne i konsernet (gruppen) ved anvendelse av første ledd skal regnes som ansatt i selskapet, og at valg etter fjerde ledd skal foretas av og blant arbeidstakerne i konsernet (gruppen).*

(6) *Tilhører et selskap et konsern eller en annen gruppe foretak som er knyttet sammen gjennom eierinteresser eller felles ledelse og det ikke er inngått avtale etter femte ledd, kan Kongen etter søknad fra konsernet (gruppen) eller fra et flertall av arbeidstakerne i konsernet (gruppen) bestemme at arbeidstakerne i konsernet (gruppen) ved anvendelse av første ledd skal regnes som ansatt i selskapet, og at valg etter fjerde ledd skal foretas av og blant arbeidstakerne i konsernet (gruppen).*

(7) Kongen kan ved forskrift eller ved vedtak i det enkelte tilfellet gjøre unntak fra bestemmelsen i første og fjerde ledd eller bestemme at *sjette* ledd skal anvendes i forhold til deler av konsernet eller gruppen. Kongen kan også gi utfyllende forskrifter til første, fjerde, femte og *sjette* ledd, herunder om vilkår for stemmerett og valgbarhet, valgmåten, om avgjørelse av tvister om valget og om bortfall av verv som medlem av bedriftsforsamlingen. Kongen kan dessuten gi forskrifter om beregning av antallet ansatte og om bruk av gjennomsnittstall.